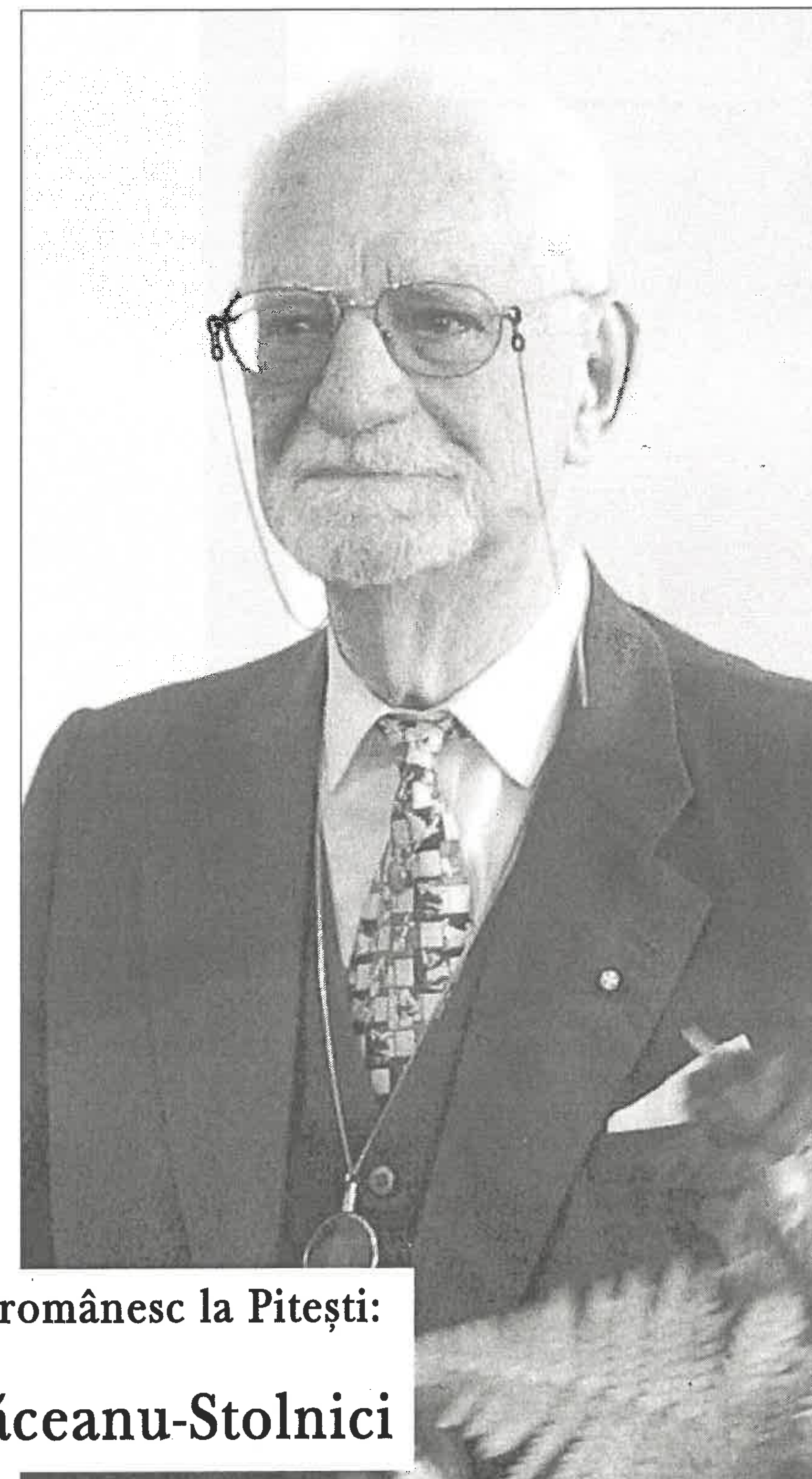
„Ai dreptul să ierți vinovatul, dar nu să-i ierți și greșeala“ (N. Iorga)

Restituiri
Pitești

Revistă trimestrială a Clubului de istorie Armand Călinescu ■ Anul 4 ■ Nr. 10 ■ Martie 2006 ■

O întâlnire de suflet românesc la Pitești: academicianul
Constantin Bălăceanu-Stolnici

De ce am acceptat răspunderea pentru această revistă?

■ *ION NANIA*

Una dintre emisiunile postului național de televiziune – TVR 1 – din 21 sau 22 decembrie 2005, care au adus în discuție evenimentele de la sfârșitul anului 1989, căutând să lămurească momentul zilei 22, dacă a fost revoluție sau lovitură militară de stat, a contribuit la hotărârea de a prelua conducerea revistei RESTITUIRI Pitești.

Mi-a fost dat să aud atunci ceva incredibil, din gura unui „intelectual", care m-a convins pe deplin, dacă mai era cazul, că otrava roșului de Moscova, impusă după 1946, a falsificat total istoria românilor, cufundând adevărul în desuetudine, înlăturând nu numai opera marilor istorici români, ci zdrobind până și memoria colectivă, sufletul românesc, ideea de patriotism și naționalism. Puțini mai sunt azi cei care își aduc aminte că, dacă un licean sau un student era prins citind o carte scrisă de Nicolae Iorga, ajungea după gratii; „adevărata" știință a istoriei avea obligatoriu la bază teoriile lui Soloviev, Cliucevschi sau, „cele mai temeinice", ale „marilor genii ale omenirii", Lenin și Stalin.

„Intelectualul" care mi-a lăsat amărăciunea în suflet, pentru tot restul vieții, nu este altul decât Sergiu Nicolaescu, regizorul care atâta amar de timp a escamotat adevărul istoric în filmele sale executate la comandă; devenit și revoluționar, în emisiunea amintită a declarat răspicat că „istoria a fost întotdeauna neadevărată", „o minciună"; așadar, după regizorul roșu, istoria nu este știință! De asta își permite să escamoteze adevărul bine cunoscut de toți cei care știu măcar definiția istoriei din dicționar: „Știință care studiază dezvoltarea complexă a societății omenești, a unui popor, urmărind-o cronologic ca un proces unitar, desfășurat pe baza unor legi obiective (sic!); (p. ext.) știință care se ocupă cu studiul apariției și dezvoltării faptelor dintr-un anumit domeniu... (<lat. gr. – *historia*)".[1)]

Dacă istoria, ca știință, presupune studiu temeinic pentru aflarea adevărului, regizorașul nostru confundă: „STUDIA vb. I, tr. 1. A se ocupa de cercetare; a învăța. 2. A analiza, a cerceta (<it. *studiare*)" [2)] cu „REGIZA vb. I, tr. 1. A face regia unei piese de teatru, a unui film. 2. (fig.) A conduce, a dirija. A pune la cale, a organiza, a conduce (din umbră) o activitate, o operație etc. (<regizor)".[3)] Regizorul filmelor istorice comuniste se străduiește să devină și regizor al istoriei. Calomnie, va zice cititorul neavizat – mai ales că fiecare român din zilele noastre se crede as în trei probleme: istorie, politică și fotbal – istoria nu este nici piesă de teatru și nici film; deci nu poate fi regizată; aparent pare a fi adevărat; regizarea istoriei înseamnă a escamota, „a face să dispară ceva pe neașteptate, a ascunde ceva cu iscusință, (fig.) a ascunde, a denatura, a falsifica"[4)]; regizarea istoriei presupune, vrem, nu vrem, o înaltă artă a scamatoriei bazate nu pe iluzionism, ci pe ridicarea la rang de adevăr a celei mai putrede minciuni, a crimei celei mai odioase. Dacă toată lumea știe că: „SCAMATORIE s.f. (este) 1. Arta de a face lucruri ce par miraculoase (dispariții și apariții de obiecte, înlocuirea unora cu altele etc.) datorate dibăciei și iuțelii, boscărie, panglicărie. 1. Potlogărie, șterpelire"[5)], puțini își dau seama că scamatoria, adică boscăria, șterpelirea în istorie este sinonimă cu: ESCROCHERIE, HOȚIE, IMPOSTURĂ, ÎNȘELĂCIUNE, ÎNȘELĂTORIE, PUNGĂȘALĂ, PUNGĂȘIE, ȘARLATANIE, ȘMECHERIE[6)], ceea ce înseamnă CRIMĂ ISTORICĂ, uciderea unei națiuni.

Uciderea istoriei românești a început în anul 1946 cu o serie de articole semnate de Mihail Roller în „Scânteia", „Contemporanul", „Veac Nou", apoi în „Lupta de clasă", „Studii" etc., adunate într-un volum publicat în trei ediții[7)]; era ghidul, programul de bază după care s-a alcătuit o nouă istorie apărută și ea în trei ediții: 1947, 1948 și 1952[8)], – istorie despre care, într-o comunicare făcută în ședința plenară a Institutului de Istorie și Filosofie al Academiei în ziua de 10 septembrie 1949, se spunea că: „Neîntocmirea unei noi istorii a României ar fi însemnat a lăsa în mâna dușmanului de clasă o armă ideologică împotriva clasei muncitoare"[9)], lucrare care a fost întocmită „În focul luptei împotriva claselor exploatatoare, folosind la maximum tot ce era cucerit în 1946-1947" deoarece „Zi de zi trebuie să dăm dovadă că ne concentrăm efortul și puterea de muncă pentru a aplica în viață sarcina de cinste pe care partidul a încredințat-o istoricilor, de a studia și lămuri, pe baza învățăturilor lui Marx, Engels, Lenin, Stalin, lupta poporului pe teritoriul R.P.R. din vremurile cele mai îndepărtate până azi, de a combate influența cosmopolită a școalei istorice burgheze, de a transforma științele istorice din țara noastră într-o puternică armă ideologică, pusă în slujba poporului muncitor, în slujba educării constructorilor socialismului, folosind la maximum marile cuceriri ale științei sovietice"[10)].

Acesta a fost principiul de bază al noii noastre istorii din care s-a adăpat și regizorul de filme istorice Sergiu Nicolaescu. Și, pentru că am arătat doar un aspect al principiilor care au stat la baza istoriei noastre bolșevizate, vom da doar un banal exemplu de „adevăr" regizat de bolșevici: „În septembrie 1924 are loc o răscoală în Basarabia cu centrul la Tatar Bunar. Această răscoală a avut o aploare mare, cuprinzând o mulțime de sate din împrejurimi. Principala lozincă a răscoalei era „Basarabia sovietică" și reintegrarea ei la Uniunea Sovietică". Dacă în fragmentul de mai sus bolșevicul Roller spune adevărul, exagerând doar „amploarea mare" a răscoalei, „cu o mulțime de sate" participante, pe care nu ni le spune (pentru că a fost doar unul singur), continuă să-și verse spuma otravei roșii de Moscova pentru acoperirea adevărului, cu scopul formării unei noi concepții a omului nou: „Represiunea a fost cruntă. Prin focul artileriei, câteva sate au fost rase de pe suprafața pământului, unii răsculați fiind executați pe loc. Satul Tatar-Bunar a fost bombardat timp de 5 ore și incendiat. Au fost uciși mii de țărani" [11)].

Satul cu pricina se află pe dreapta Cogâlnicului, în amonte de vărsarea sa în lacul Sasic, la nord de Valul lui Traian. Din 7 octombrie 1925 a făcut parte din plasa Chilia Nouă a județului Ismail; întreaga plasă avea, în 1930, 23 de sate și 2 orașe, cu un total de 36.182 locuitori, din care 17.050 în orașul Chilia Nouă și 7.404 în orașul Vâlcov[12)]; reiese, așadar, că în cele 23 de sate ale plasei Chilia Nouă se aflau 11.728 de suflete în 1930; în 1924 cu siguranță numărul locuitorilor rurali era cu mult sub 10.000. După Roller înseamnă că au fost uciși țăranii dintr-o jumătate de plasă, sau chiar mai mulți; deși în zonă satele erau foarte rare, Roller spune că au fost rase câteva, și încă prin bombardamente de artilerie, bombardându-se timp de 5 ore numai satul Tatar-Bunar. Câtă nerușinare să se verse atâta otravă asupra statului și a armatei române care pe vremea aceea nu era comandată de generali de teapa lui Militaru și Stănculescu, ca în decembrie 1989; se afla sub comanda unuia dintre cei mai mari conducători ai țării din toate timpurile, regele Ferdinand I. Nu poate nega nimeni faptul că au fost împușcați câțiva bolșevici infiltrați, care au vrut să fugă pe Valea Cogâlnicului, ori că s-au efectuat peste 100 de arestări pentru interogări[13)]; motivul îl recunoaște răspicat chiar Roller. Dar, de la adevăr și până la descrierea apocaliptică, minciuna devine de-a dreptul înspăimântătoare.

Aceasta este istoria învățată de omul nou, format de comunism. Probabil că și regizorul Sergiu Nicolaescu își dă uneori seama că istoria comunistă este o minciună, dar crede că, adăugându-i măcar câteva minciuni cimentate despre evenimentele de la sfârșitul anului 1989, poate consolida istoria comunismului cu față umană care ni s-a promis de către șeful său în acele momente. Este o altă regizare a domniei sale care, împreună cu filmele „istorice" regizate de-a lungul epocii de aur, nu valorează în fața istoriei nici cât un episod din MEMORIALUL DURERII realizat de o INTELECTUALĂ – LUCIA HOSSU LONGIN.

Poate că nu ne opream la exemplul despre minciuna bolșevică cu Tatar-Bunar dacă recent nu am fi citit inepția cum că Armand Călinescu *(foto)*, „înscris în Partidul Țărănesc", „În urma demonstrării implicării comuniștilor în incidentele de la Tatar-Bunar (1934), contribuie decisiv la scoaterea în afara legii a partidului ce acționa împotriva intereselor statului român"[14)]. În primul rând, „incidentele de la Tatar-Bunar" nu au avut loc în anul 1934, ci în septembrie 1924[15)], iar scoaterea partidului comunist în afara legii a avut loc la 5 aprilie 1924, printr-o „Ordonanță militară pe baza căreia se interzice de fapt activitatea Partidului Comunist din România"[16)]; așadar, cu șase luni înaintea „incidentului de la Tatar-Bunar" nu se putea influența ordonanța din cauza acestui eveniment. Pe de altă parte, din 19 ianuarie 1922, România era condusă de un guvern liberal în frunte cu I.I.C. Brătianu, guvernare consolidată la începutul lunii martie 1922 prin alegeri parlamentare[17)]; fără comentarii!

Am sperat că după 1989, mai ales după prăbușirea URSS-ului condus de Gorbaciov, în care își puseseră speranțele cei care ne făgăduiseră un „comunism cu față umană", istoria românilor va fi repusă în drepturile cuvenite; speranța era îndrituită; au fost alcătuite noi programe școlare și s-au tipărit manuale care întrezăreau mari nădăjduințe[18)]. Nu a fost să fie, zice românul după dispariția speranței. „Necuratul", „dușmanul din umbră" al românismului și-a vârât din nou coada; mult mai abil decât în perioada 1946-1950; falsul grosolan nu ar mai fi avut efect; s-a introdus metoda mult mai eficientă a implantării necunoașterii: simplificarea banală, ridicarea banalităților deasupra evenimentelor cruciale, reducerea orelor de istorie în predare și manualele alternative, care pot fi foarte bune la matematică, fizică, chimie; istoria unui popor nu

poate fi alternativă; istoria unui popor a fost, este și va rămâne aceeași, atâta timp cât poporul își păstrează ființa națională. Oare din care parte ne lovește „necuratul", „dușmanul din umbră", care vrea să ne termine până și istoria profitând de cea mai cumplită decădere care s-a abătut vreodată asupra învățământului românesc? Degradarea permanentă a învățământului, a istoriei, și minciuna care nu se mai termină, la fel ca și tranziția, m-au determinat să accept răspunderea pentru această revistă.

1) **Florin Marcu, Constant Maneca**, *Dicționar de neologisme*, Editura Academiei, București, 1978, p. 595.
2) **Ibidem**, p. 1029.
3) **Ibidem**, p. 919.
4) **Ibidem**, p. 406.
5) **I. Aurel Candrea**, *Dicționarul enciclopedic ilustrat „Cartea Românească"*, Editura „Cartea Românească" S.A., București (1931), p. 1111.
6) **Luiza Seche, Mircea Seche**, *Dicționar de sinonime al limbii române*, Editura Academiei, București, 1982, p. 819.
7) **Mihail Roller, Probleme de istorie. Contribuții la lupta pentru o istorie științifică în R.P.R.**, Ediția a III-a, completată, Editura P.M.R., 1951, 232 pp.
8) **Idem**, *Istoria R.P.R., Manual pentru învățământul mediu*, Editura de Stat Didactică și Pedagogică (București), 1952, 762 pp.
9) **Idem**, *Probleme de istorie...*, Ediția a III-a, 1951, p. 66.
10) **Ibidem**.
11) **Idem**, *Istoria R.P.R., Manual pentru învățământul mediu*, 1952, p. 555.
12) **Enciclopedia României**, vol. II, Imprimeria Națională, București, 1938, p. 256.
13) General r., ornitolog **C. Rosetti-Bălănescu**, in verbis, iulie 1978.
14) Colonel dr. **Cornel Carp**, *Asasinarea „Omului de oțel"*, „Restituiri Pitești", Revistă trimestrială de istorie, anul 4, nr. 9, septembrie 2005, p. 2.
15) **Mihail Roller**, *op. cit.*, loc. cit.
16) *Istoria României în date* (**Nicolae C. Nicolescu, Gheorghe Rădulescu**, istorie modernă și contemporană), Editura Enciclopedică Română, București, 1971, p. 329.
17) **Ibidem**, p. 325.
18) Amintim doar: **Mihai Manea, Adrian Pascu, Bogdan Teodorescu**, *Istoria românilor din cele mai vechi timpuri până la revoluția din 1821 – Manual pentru clasa a XI-a*, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., București, 1992, dar mai ales ediția revizuită în 1993, 400 pp. Al doilea manual dătător de speranțe: **Mihai Manea, Bogdan Teodorescu**, *Istoria Românilor de la 1821 până în 1989 – Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Didactică și Pedagogică R.A., București, 1995, 416 pp.

UN VAS ZOOMORF UNICAT ÎN ȚARA NOASTRĂ, PĂSTRAT ÎN COLECȚIA MUZEULUI JUDEȚEAN ARGEȘ*

■ ***DRAGOȘ MĂNDESCU***

Între piesele din colecția veche a Muzeului Județean Argeș, se află un vas ceramic zoomorf și anume un urcior în formă de berbec (nr. inv. I. V. 2696). Proveniența vasului nu este certă. El face parte din fosta colecție a Ateneului Popular „G. Ionescu-Gion" din Pitești, condus de Tantiana Bobancu între 1928 și 1948, laolaltă cu mai multe mănuși de amfore ștampilate descoperite la Cetățeni în vechile săpături efectuate în stațiunea arheologică de pe Dâmbovița superioară de către Dimitrie Butculescu sau, mai probabil, Tache Băjan. Însă chiar dacă nu există nici o îndoială asupra faptului că ștampilele amforice au fost descoperite la Cetățeni, această proveniență nu este asigurată în mod obligatoriu și pentru vasul prezentat aici, întrucât atât Butculescu cât și Băjan s-au remarcat în epocă drept colecționari pasionați de antichități, iar starea bună în care se păstrează vasul sugerează mai degrabă apartenența sa la un inventar funerar mai curând decât la un complex de locuire.

Urciorul este lucrat dintr-un lut de bună calitate, ars uniform, oxidant. Întreaga sa suprafață a fost acoperită cu vopsea roșie, căzută pe alocuri, peste care s-a depus în timp o crustă de calcar. Vasul a fost modelat într-un tipar ce redă forma unui berbec, cu cap proeminent și coarnele răsucite. Picioarele animalului sunt îndoite sub corp și sprijinite pe o bază-„soclu" paralelipipedică, fără alte reprezentări figurate. Din creștetul animalului este modelat tubul de scurgere al urciorului, mărginit la buză cu o bordură bine marcată. Vasul este prevăzut în partea superioară cu o toartă mai puternic arcuită spre tubul de scurgere, având o subțire șănțuire longitudinală ce-i conferă un aspect pseudo-bifid. Înălțimea totală a vasului este de 16,4 cm, lungimea de 15,2 cm și lățimea de 7,8 cm. Dimensiunile „soclului" paralelipipedic sunt de 7,5 cm x 6 cm.

Astfel de vase figurate au fost produse la cumpăna celor două ere (sec. I a.Cr. – II p.Cr.) pe litoralul nordic al Mării Negre. Cel puțin două centre de producere a acestui tip de recipient au fost localizate la Olbia și Panticapeum. Din mediul polisurilor grecești nord-pontice, ele au fost preluate în sec. I p.Cr. de triburile sarmatice și vehiculate către vest. Sugestivă în acest sens este prezența unui urcior în formă de berbec, alături de vase romane din bronz, în inventarul mormântului tumular sarmatic de la Todorovka-Olănești (Republica Moldova). Cu siguranță, tot din sudul Basarabiei, poate chiar de la Olbia, provenea un urcior în formă de berbec aflat în Muzeul de Antichități ale Pontului Scitic organizat la Chișinău, în a doua jumătate a sec. al XIX-lea, de către Ion C. Surucean, știut fiind că, încă din timpul studiilor liceale, acest pionier al arheologiei basarabene a efectuat numeroase și insistente cercetări de teren la Porutino.

Caracterul de unicat al acestei piese cu reprezentare zoomorfă nu se restrânge doar la zona Argeșului, ci este valabil pentru întreg spațiul țării noastre. Trebuie amintit aici, totuși, un alt unicat de același gen din spațiul carpato-dunărean, și anume vasul în formă de cap uman descoperit în dava getică de la Poiana (jud. Galați). Acest vas face parte din aceeași categorie ceramică produsă în atelierele ceramice elenistice târzii de pe coasta nordică a Mării Negre (caracteristicile tehnice ale piesei de la Poiana sunt, practic, identice cu cele ale urciorului aflat în colecția muzeului argeșean: pastă cărămizie, compactă și bine arsă, acoperit pe toată suprafața cu o angobă brun-roșcată). Vasul antropomorf de la Poiana – remarcat ca *unicum* în lumea geto-dacă încă de la prima sa publicare – a fost datat în sec. II-I a.Cr. pe baza analogiilor nord-pontice și considerat de inspirație dionisiacă.

Nu se cuvine a încheia fără a atrage atenția asupra faptului că vasele figurate zoomorfe elenistice târzii (precum cel din colecția Muzeului Județean Argeș) și-au lăsat amprenta asupra ceramicii culturii geto-dace clasice, influența lor, exercitată foarte probabil pe filieră sarmatică, ducând la apariția așa-numitelor „vase paralelipipedice cu tub de scurgere" autohtone, întâlnite exclusiv în davele geto-dace de pe Siret (Poiana, Răcătău, eventual și Brad).

Urcior zoomorf. Colecția Muzeului Județean Argeș.

(Foto – Remus Cârstea, 2005, și desen – Nicoleta Tudose, 2005).

* Într-o formă extinsă, materialul de față se află sub tipar în „Argesis", seria Istorie, XIV, 2005.

[1] Pentru importantele informații asupra provenienței urciorului, datorăm mulțumiri domnului prof. Ion Nania (informație publică 28 octombrie 2005 și informație personală 24 decembrie 2005). La rândul său, domnul prof. univ. dr. Radu Stancu ne-a precizat proveniența vasului din cadrul colecției Ateneului Popular „G. Ionescu-Gion". Îi mulțumim și pe această cale.

[2] *Anticnye gosudarstva Severnogo Prièernomor'ja*, Arheologija SSSR, Moscova, 1984, p. 231 și pl. 146.

[3] **V. Sîrbu**, *Représentations zoomorphes sur/en céramique dans le monde des geto-daces*, în „Thraco-Dacica", 16, 1995, 1-2, p. 191.

[4] **S. Kurcatov, V. Bubulici**, *Sarmatskoe pogrebenie iz kurgana y s. Olănești – 40 let s pustija*, în vol. *Interferențe cultural-cronologice în spațiul nord-pontic*, Chișinău, 2003, pp. 297-299 și fig. 5/2.

[5] **N. Chetraru**, *Din istoria arheologiei Moldovei (Basarabia și Transnistria), Culturi vechi din Moldova, Chișinău*, 1994, p. 52, 62 și fig. 14.

[6] **R. Vulpe, S. Teodor**, *Piroboridava. Așezarea geto-dacică de la Poiana*, Bibliotheca Thracologica 39, București, 2003, p. 90, 322 și fig. 233.

[7] **I. Glodariu**, *Relații comerciale ale Daciei cu lumea elenistică și romană*, Cluj-Napoca, 1974, p. 45, 215 și pl. 23, 39 (C34/35).

[8] **S. Sanie**, *Civilizația romană la est de Carpați și romanitatea pe teritoriul Moldovei (sec. II î.e.n. – III e.n.)*, Iași, 1981, pp. 54-55 și pl. 6/1-2.

[9] **V. Sîrbu**, *op. cit.*, p. 187-198.

[10] **G. Florea**, *Ceramica pictată dacică. Artă, meșteșug și societate în Dacia preromană (sec. I a. Cr. – I p. Cr.)*, Cluj-Napoca, 1998, pp. 138-139 și pl. 24/1, 6-9.

Despre DEBALVS PER SCORILO

■ ION NANIA

În 1989, într-o lucrare despre o sărbătoare multimilenară din spațiul românesc, suprapusă de una dintre sărbătorile de mare sacralitate și importanță creștinească, apărută într-un volum obscur de articole, realizat prin litografiere, pe plan local,[1] abordam succint și problema celebrei inscripții DECEBALVS PER SCORILO[2]. Socotind-o una din marile descoperiri lingvistice de pe teritoriul țării noastre, care a rămas cu aceeași interpretare greșită până azi, după 50 de ani de la descoperire, găsim de cuviință să o readucem în discuție, pentru a fi restituită istoriei cu adevărul cuvenit.

În 1954, la Grădiștea Muncelului, s-au găsit fragmentele faimosului vas cu inscripția DECEBALVS PER SCORILO[3]. De forma unei pâlnii mari, vasul este înalt de 0,70 m, cu diametrul gurii de 1,25 m; are pereții groși de 1,5-3 cm și grosimea buzei de 5 cm. „Sub buză, au fost aplicate patru ștampile în relief, perfect legibile, așezate simetric la distanță de 0,45 m una de alta. Stampilele sunt alcătuite din două părți deosebite. Pe prima se citește în caractere latine (răsturnate) numele DECEBALVS, iar pe cealaltă PER SCORILO. Vasul nefiind întreg, din cele patru stampile s-au păstrat numai două întregi, iar din a treia numai prima parte:

DECEBALVS. Lipsește porțiunea unde în mod normal ar trebui să fie cea de a patra pereche de ștampile (sic!)"[4].

Având în vedere caracterul latin al literelor cu formele lor din jurul anului 100 d. Cr., inscripția celor două ștampile ar însemna, în limba latină, „Decebalus prin Scorilo"[5]. Dar, „Lăsând la o parte faptul că preopoziția *per* cere acuzativul (de o abreviație a lui *Scorilonem* ne îndoim că ar putea fi vorba), nu găsim nici sensul, nici analogia unei asemenea inscripții pe vase: «Decebalus per Scorilo». Olarul (sau proprietarul) Decebalus a făcut acest vas *prin* (ori pentru?) *Scorilo* (olar și acesta, sau proprietarul al doilea?). În cazul când atât Decebal, cât și Scorilo ar fi meșteri, ar fi curios ca amândoi meșterii să poarte numele istorice ale unor căpetenii dacice, cunoscute din alte izvoare. Nici nu se găsesc analogii pentru o asemenea interpretare, în care cuvântul *per* să apară în această legătură.

Să fie numai Scorilo numele meșterului executant, iar Decebal numele regelui dac care a dispus executarea vasului? Și în acest caz ne izbim de greșeala gramaticală și de lipsa unei analogii convingătoare. A-i atribui lui *per* sensul de «pentru» ni se pare prea arbitrar și chiar cu neputință. În fața acestor greutăți de a da un sens celor două stampile în limba latină, ne-am gândit la posibilitatea tălmăcirii inscripției cu ajutorul limbii dacice". Și autorii continuă: „noi credem că în DECEBALVS PER SCORILO trebuie să vedem o indicație a proprietarului vasului cu filiația lui: *Decebalus fiul lui Scorilo.* În acest caz, per ar însemna fiu în limba traco-dacă, *atestat în onomastica tracă* în mai multe rânduri, în compuse ca Ziper, Eptaper, Reciper, Seiciper etc. Am avea, prin urmare, credem noi, indicația prețioasă în limba dacă a proprietarului rege Decebalus, fiu al lui Scorilo"[6]. (Traducerea a fost susținută cu insistență[7], ajungând, cum era și firesc, și în paginile manualelor școlare[8]).

Discuția a fost reluată de mulți lingviști și istorici, pentru a lămuri pe *per.* D. Decev dă o listă de antroponime, trado-dace compuse în care al doilea element este -poris, -porus, -por: Auluporis, Daleporis, Epteporis, Pieporus, Mucapor ș.a.[9]. Luând de bază un presupus i.-e. • *per-* „a naște, a produce; pui, făt, fiu", stabilit la sfârșitul deceniului al III-lea din secolul trecut[10], ajunsese la concluzia că *per (-poris)* ar însemna *fiu*[11]. În 1957, V. Georgiev avansează ideea că, de fapt, *„per"*, „fiu" ar proveni din lat. •*puero-, puer*[12].

Cu toate că despre s.m. lat. *puer, eri* „[Nu se știe bine originea. Se crede că *pu* e înrudit cu *pu-* din sanscr. *putra-s* «fiu». În numele de robi, ca Marcipor, *puer* s-a contras în *por* și o nu e lung. Breal]". „Copil, băiat. Hor.(ațiu) *Se puero.* Pe când era copil. Cic.(ero) *A puero* sau *a pueris.* Din copilărie. Cic.(ero) *E pueris excedere.* A ieși din copilărie. Cic(ero) Semper esse puerim. Că e pururea copil."[13]

La prima vedere lat. *puer, eri* s-ar părea că rezolvă foarte simplu problema în discuție, mai ales că ulterior s-au descoperit la Ocnița, județul Vâlcea, trei fragmente dintr-un vas cu inscripție în limba greacă[14], care se traduce „Regele Thiamarkos a făcut (vasul)..."[15], dar, în ceea ce privește inscripția de la Sarmizegetusa, „Citirea ei în limba latină implică acceptarea abrevierii cuvântului Scorilo (*nem*) și absența verbului *fecit,* adică inscripția ar fi fost *Decebalul per Scorilo (nem) (fecit)* – Decebal a făcut (vasul) prin Scorilo, adică o lectură apropiată celei de pe vasul de la Ocnița. Pe de altă parte, *per* în limba traco-dacică se presupune a însemna „fiu" și se găsește în antroponime numai post-pus (Ziper, Seiciper), dar în limba albaneză, despre care se presupune că are și un fond de cuvinte traco-dacice, se întâlnesc antroponime de felul Pergega, Perdodo, *per* indicând, poate, inițial filiația. Se adaugă împrejurările că în miile de vase ștampilate romane nu există nici o analogie pentru felul cum sunt amplasate cele două ștampile (DECEBALVS și PER SCORILO) de cinci (sic!) ori pe același vas de cult și că ambele antroponime aparțin unor regi daci, încât semnatarul acestor rânduri consideră că este de preferat lectura în limba dacică, adică „Decebalus fiul lui Scorilo".[16]

Lăsând la o parte faptul că până în prezent nimeni, și nici chiar „semnatarul" interpretării nu cunoaște limba dacică, întrebarea logică e alta. Ce rost avea să se consemneze pe vasul de cult de la Sarmizegetusa că Decebal era fiul lui Scorilo, când, în acel moment, toți dacii știau al cui fiu era regele lor?

Având în vedere că Rusaliile sunt o sărbătoare (de fapt sărbători) multimilenară/(re) în spațiul românesc[17], etnocultura ne poate pune în evidență date importante; în acest scop redăm concluzia unui studiu remarcabil pentru dovedirea adevărului despre inscripția în cauză: „vasul a putut fi folosit cu rol ritual la moartea lui Scorilo (sau chiar după moartea lui Scorilo, n.n.) și apoi, cu prilejul împărțirii apei în zilele când avea loc cinstirea sufletului său, cu ocazia pomenirii „Moșilor". Oricum, vasul acesta nu putea avea decât un rol cultic, consacrat lui Scorilo. La această concluzie ne duce interpretarea inscripției: DECEBALVS PER SCORILO (dedicante)." Decebal, în numele lui Scorilo care dedică (consacră) vasul"[18] adică, pe scurt, „Decebalus pentru Scorilo".

În vederea acestei realități se aduce un argument indubitabil: „O AMFORĂ votivă, aflată la Muzeul Arheologic din Blois, departamentul Loir-et-Cher (Franța), prezintă această uimitor de asemănătoare «analogie» cu inscripția lui Decebal, prin aceleași majuscule latine imprimate, ca la Sarmizegetusa, pe vasul crud încă, și anume: «TVTELA PER DIANA». Or, nu numai că din punct de vedere gramatical Diana este tot la cazul ablativ (feminin), ca și Scorilo (masculin), dar această zeiță, îngrozită de chinurile mamei sale Leto, atunci când l-a născut pe Apollo, a cerut Zeului suprem favoarea să rămână pentru totdeauna fecioară. Ca atare, ea nu a mai putut avea vreun FIU sau eventual

fiică, cu numele TVTELA şi, fiinţă celestă fiind, nu a putut fonda nici vreo «Oficină» ceramică, la care să-l fi luat pe Tutela asociat. În schimb, acest Tutela fiind probabil un vânător pasionat, a pus – ca şi Decebal – să i se facă o Amforă specială, cu ARBALETA – simbolul Vânătorii – pe ea, pe care a dăruit-o Dianei să-l ajute la vânătoare: TVTELA PER DIANA = Tutela (dăruieşte acest vas) PENTRU Diana..."[19].

Socotim că inscripţia de la Grădiştea Muncelului este una dintre marile descoperiri, cu o importanţă pe măsură pentru istoria noastră; în acest caz este nepermis ca noul tratat „Istoria românilor", vol. I, 2001, publicat sub egida Academiei Române, să nu consemneze şi această variantă a traducerii, chiar dacă marii noştri savanţi de azi, din domeniul istoriei, nu sunt de acord decât cu interpretările de acum 50-100 de ani. Ştim că domniile lor au astăzi mari posibilităţi să meargă pentru documentare prin muzeele şi arhivele din Apus; nu era rău dacă autorul, în călătoriile sale, făcea un popas şi la Muzeul Arheologic din Blois pentru a se vedea dacă este sau nu adevărată existenţa inscripţiei amintite, pentru a-i afirma sau infirma existenţa doar într-o singură propoziţie, în nota 2 de la subsol, fără să atingă cu nimic concluziile Domniei Sale şi ale marilor noştri istorici şi arheologi care au întreprins săpăturile arheologice de la Grădiştea Muncelului.

1) **Ion Nania**, *Rusaliile – sărbătoare multimilenară în spaţiul românesc*, în *„Creativitate şi eficienţă în acţiunea socială a tineretului"*, Centrul de Cercetări pentru Problemele Tineretului, Filiala Argeş, Piteşti, 1989, vol. II, pp. 163-216.
2) **Ibidem**, pp. 177-178.
3) **C. Daicoviciu, A. Bodor, Şt. Ferenczi, N. Gostar, M. Rusu, J. Winkler, I. Cristian, Geza Ferenczi**, SCIV, VI, 1955, 1-2, pp. 200-204.
4) **Ibidem**, pp. 201-202.
5) **Ibidem**, pag. 203-204; fig. 8, p. 200 şi fig. 9, p. 201. Vasul restaurat, pe trepied, în: **Hadrian Daicoviciu**, *Dacii*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1965, fig. 38, a doua planşă, nepaginată, după pagina 192.
6) **C. Daicoviciu, A. Bodor, Şt. Ferenczi, N. Gostar, M. Rusu, J. Winkler, I. Cristian, Geza Ferenczi**, loc. cit.
7) **C. Daicoviciu**, în *Istoria României*, Editura Academiei, Bucureşti, 1960, pp. 294, 328-329.
8) **Hadrian Daicoviciu, Pompiliu Teodor, Ioan Câmpeanu**, *Istoria antică şi medie a României. Manual pentru clasa a VIII-a*, Editura Didactică şi Pedagogică, 1980, p. 47.
9) **D. Detschew**, *Die thrakischen Sprachreste* (Österreichische Academie der Wissenschaften, Philos.-histor. Klasse, Schriften der Balkankommission, Linguistische Abteilung, XIV), Viena, 1957, p. 374.
10) **Alois Walde, J. Pokorny**, *Vergleichendes Wörterbuch der indogermanischen Sprachen*, Berlin, II, 1929, pp. 41-42.
11) **D. Detschew**, *Charakteristik der thrakischen Sprache*, Sofia, 1952, p. 101.
12) **V. Georgiev**, *Trakiiskiat ezik*, Sofia, 1957, pp. 25-26, Vezi întreaga discuţie şi bibliografie: **I.I. Russu**, *Limba traco-dacilor*, Ediţia a doua revăzută şi adăugită, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1967, p. 115.
13) **Ioan Nădejde şi Amelia Nădejde-Gesticone**, *Dicţionar latin-român complet*, Ediţia a VI-a, Editura Viaţa Românească societate anonimă, Iaşi, (1930), p. 547.
14) **D. Berciu**, *Scriere cu litere greceşti la Ocniţa-Vâlcea*, SCIVA, 25, 3, 1974, pp. 381-386.
15) **Ibidem**; *Istoria românilor*, vol. I, Academia Română, Secţia ştiinţe istorice şi arheologice, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 2001, p. 779.
16) **Ibidem**, nota 2.
17) **Ion Nania**, *op. cit.*, loc. cit.
18) **Ion Ionescu**, *Interpretarea inscripţiei epigrafice de pe vasul de lut de la Grădiştea Muncelului (Sarmizegetusa Regia): DECEBALVS PER SCORILO*, Noi tracii, Anul IV, Nr. 51, Milano, Decembrie 1978, p. 9.
19) **Cernea T. Nicolae**, *Decebalus per Scorilo*, „Flacăra", Anul XXVI, nr. 45 (1170), 10 noiembrie 1977, p. 11.

Grup de daci. Imagine de pe Columna lui Traian.

Comandanţi de elită

■ *OCTAVIAN UNGUREANU*

Să întoarcem o pagină din istoria Jandarmeriei Române şi să aducem mai aproape de noi chipurile a doi comandanţi de altădată ai acestei arme: generalii **Barbu Pârâianu** şi **Ion Bengliu**. Ne amintim că se născuseră pe vatra de legendă a Jiului şi că serviseră în oştire la comanda Regimentului 4 Argeş, unde se regăsiseră în acelaşi spirit şi-n aceleaşi năzuinţi, în mari înfăptuiri, ca să lase în urma lor o dâră luminoasă.

Cine nu se opreşte în faţa Porţii Eroilor din Trivalea Piteştiului spre a se reculege citind numele argeşenilor care şi-au dat viaţa, la 1877-1878 şi-n 1916-1918, pentru neatârnarea Patriei şi făurirea României Mari? Poarta fusese ridicată în 1927, la comemorarea unei jumătăţi de veac de la asalturile vijelioase de la Griviţa, Plevna, Smârdan, Rahova, şi la 10 ani de la crâncenele şi victorioasele bătălii de la Mărăşti, Mărăşeşti şi Oituz, prefaţate la Bran, Homorod şi Valea Mare, pe văile Jiului, Oltului şi Topologului. Monumentul din Trivale este opera colonelului Barbu Pârâianu, ca şi monografia „Poarta eroilor", o admirabilă frescă a patriotismului argeşean, scrisă cu talent literar şi cu răbdarea istoricului. Tot atunci, comandantul-scriitor elaborează într-o splendidă documentare şi stil literar „Istoricul Regimentului Argeş nr. 4", cu sublinierea în subtitlu. *Cu ocazia jubileului de 50 de ani (1877/1927)*. În anii 1934-1938, Barbu Pârâianu, înaintat general, s-a aflat la comanda Corpului de jandarmi. Şi cu vocaţia lui de conducător a dotat posturile de jandarmi cu sedii sistematic clădite în toate comunele rurale, având şi ideea nobilă de a le atribui nume ale eroilor autohtoni.

Într-o alocuţiune a generalului la o serbare în satul său, acesta spunea: „Să legăm trecutul de viitor!

Deşi plecat demult de pe aceste locuri dragi ale copilăriei mele, am căutat să-mi arăt iubirea caldă ce păstrez satului meu natal. M-am gândit să mă leg de comuna mea şi prin câteva opere, dovedind prin aceasta că dragostea pentru memoria părinţilor mei e sfântă. Am înălţat şi acest monument întru proslăvirea eroilor andreeşteni, care şi-au jertfit viaţa pentru plămădirea României Mari. Acei care aveţi o vârstă mai înaintată, cunoaşteţi cu câte jertfe sângeroase s-a tras hotarul ţării noastre. Mii de voinici – floarea ţării – a trebuit să piară în focul bătăliilor, luptând cum nici o altă naţie n-a luptat, ca să-şi apere glia, acea glie moştenită din moşi – strămoşi. Noi trebuie să legăm trecutul de viitor prin aceste stânci de granit, în care se cristalizează voinicia soldatului român. Aşezat la această răspântie de drumuri, el – monumentul – va vorbi tuturor, arătând trecutul, ca şi obligaţiile viitorimei.

Am ridicat aici şi un local pentru postul de jandarmi, ca să fie Andreeştii colţ de ordine şi disciplină, ordinea şi disciplina stând la baza dezvoltării unui popor. Am pus apoi piatra fundamentală a unui cămin cultural, pe care făgăduiesc a-l termina cât mai curând, înzestrându-l cu cele trebuincioase, în el găsindu-şi lumină toţi cei însetaţi de ea. Mai vă dau o făgăduială: din satul acesta voi căuta să ridic 10 vlăstare care, la rândul lor, să ridice comune.

Şi acum, când ne găsim în faţa acestui monument vorbitor al eroismului românesc, gândul nostru, al tuturor, să se îndrepte către cel mai mare Român, M.S. Regele Carol al II-lea, căruia îi urăm domnie îndelungată şi fericită, pentru binele neamului şi al ţării, urându-i ca-n războiul de mâine să ducă la gloria străbună drapelele sub care vom lupta!" [1]

Generalul îi respecta pe săteni în egală măsură cum îl aprecia şi pe regele ţării.

După ce-i succedase lui Barbu Pârâianu la 4 Argeş, generalul Ion Bengliu se aflase şi la comanda Şcolii Pregătitoare de Ofiţeri din Piteşti şi-i urmase şi la comanda Jandarmeriei Române, în anii de zbucium 1938-1940. Evacuările armatei, instituţiilor statului şi unei părţi a populaţiei din teritoriile româneşti smulse cu brutalitate de vecinii râvnitori s-au desfăşurat, cu tot dramatismul lor, în ordinea asigurată şi sub scutul Jandarmeriei, ca pe urmă tot ea, Jandarmeria, să asigure paza teritoriului şi a noilor frontiere.

Iar ca o notă aparte a patriotismului generalului Ion Bengliu, redăm, în rezumat, o scrisoare din 1940: „Stimate Domnule Director (prof. Theodor Gâlcescu – n.n.). Dacă aş avea timp cât de puţin disponibil, dacă ritmul trepidant al funcţiei ce îndeplinesc în vremuri nu tocmai uşoare mi-ar îngădui, aş fi foarte fericit să răscolesc puţin din bunele amintiri ale copilăriei mele din Târgu-Jiu şi mai ales să recapitulez ceva din vremea şcolăriei mele la Liceul «Tudor Vladimirescu», pe atunci numai un modest gimnaziu, totuşi cu profesori minunaţi, de la care am învăţat prima buche mai răsărită şi care mi-a servit ca piedestal în pregătirea mea pentru viaţă (...). General de divizie Ion Bengliu, comandantul Corpului de Jandarmi". Era vorba despre aniversarea a 50 de ani de la înfiinţarea şcolii (1890).

În iunie 1940, după încheierea operaţiunilor de reorganizare a Jandarmeriei dictată de noile modificări geopolitice, Ion Bengliu este înaintat în gradul cel mai înalt al ierarhiei, general de corp de armată; ca de aici să-şi dovedească încă o dată disponibilităţile în ştiinţa militară şi autoritatea în condiţiile de nelinişte în care se găsea România şi-n care jandarmii s-au angajat în luptă pentru reîntregirea şi apărarea fiinţei naţionale a românilor.

[1] „Gorjanul", an. XIII, nr. 45, Tg. Jiu, 13 decembrie 1936, colecţia de la Arhivele Statului, Filiala Gorj. Ziarul „Gorjanul" a fost înfiinţat la Tg. Jiu, de argeşeanul Jan Bărbulescu din comuna Bogaţi.

ISTORICUL
REGIMENTULUI ARGEŞ No. 4
SCRIS
CU OCAZIA JUBILEULUI DE 50 ANI
1877 – 1927
„POARTA EROILOR"

Pagina de titlu a cărţii generalului Barbu Pârâianu *Istoricul Regimentului 4 Argeş*, cum arăta în 1927, cand a fost editată.

O călugăriță din neamul Craioveștilor și ctitoriile sale mușcelene

■ *RADU OPREA*

Deși despre faptele și personalitățile puternicului neam al boierilor Craiovești s-a scris mult în istoriografia noastră, nici până azi nu s-a dat un răspuns sigur la întrebarea – ce persistă de peste un secol – dacă Neagoe de la Craiova a mai avut, pe lângă cei patru fii cunoscuți (Barbu, Pârvu, Danciu, Radu) și o fiică. Iar dacă aceasta a existat, cine a fost și cum s-a împlinit destinul ei?

În urmă cu mai bine de șapte decenii, istoricul și genealogistul Ioan C. Filitti, o autoritate în materie la vremea aceea, susținea că pentru a împăca titulatura lui Neagoe voevod cu rudenia lui netăgăduită pe care o avea cu Craioveștii *„s-a admis de toți istoricii noștri, fără vreo dovadă documentară, că Neagoe a fost fiul lui Basarab cel Tânăr și al Neagăi, sora Craioveștilor"*.[1] Și într-adevăr, aproape toți corifeii școlii istorice românești, începând cu N. Iorga și până la D. Onciul și Al. Lapedatu, au admis această ipoteză.

„Nu există nici o dovadă că frații Craiovești, fiii lui Neagoe de la Craiova, ar fi avut o soră" [2]– conchidea Filitti. Dar dilema a continuat să existe. Și peste alți 30 de ani, autorul celei mai consistente monografii despre originile și rostul băniei din Țara Românească punea un semn de întrebare în dreptul termenului „fiică" – reprezentând cea de-a cincea descendență din Neagoe de la Craiova ban Străhăianul – deși, în mod curios, o arăta pe această ipotetică fiică a boierului oltean ca fiind căsătorită cu un *„Hamza I (din Obislav)"*.[3] Despre soțul misterioasei fiice a lui Neagoe aflăm apoi, dintr-o altă sursă,[4] că a avut un nepot pe care-l chema tot Hamza din Obislav, rudă cu Craioveștii și cu Neagoe Basarab, fiind căsătorit cu Slavna (probabil fiica lui Drăghici al lui Stoica mare vornic). În fine, un autor reușește să demonstreze că, de fapt, Hamza – căsătorit cu o anume Mușa de la Corbi – nu era de baștină din Obislav, ci avea numai o parte de moșie în satul cu pricina, confuzia sau eroarea datorându-se unei simple omisiuni a editorilor documentului care-l pomenește pe acest Hamza, și care trebuiau să pună o virgulă între numele boierului stăpânitor și numele satului amintit.[5]

Să vedem ce spun izvoarele istorice despre personajele de mai sus și dacă reușim, cu ajutorul lor, să aflăm totuși dacă banul oltean a avut o fiică și care este numele ei adevărat.

Când în urmă cu un veac Nicolae Iorga, pe urmele mai vechi ale lui Grigore Tocilescu, citea în pomelnicul Craioveștilor ctitori de la bolnița Mănăstirii Bistrița numele *Mușa*, înscris între *Neagoe* (tatăl său) și *Radu* (fratele ei mai mic), se întreba nedumerit: *„Mușa să fie mamă ?"*.[6] Pomelnicul începea cu *Pahomie* (numele de călugăr al lui Barbu Craiovescu marele ban) și continua cu *Salomia* (ce era soția lui Barbu, numită ca mirean Neguța sau Neagoslava) și apoi cu cele ale fraților lui (după tată), *Pârvu, Danciu* și *Radu*. Așa s-a păstrat misterul în jurul personajului nostru, pentru că puțini au intuit că sub numele multiplu *jupanița Mușa, monahia Magdalina, călugărița Magdalina Cârjoaia, jupanița lui Hamza, jupanița Cârjeoane* sau *Cârjoane* – toate acestea întâlnite în documente – se afla, de fapt, chipul celui mai mic copil al lui Neagoe de la Craiova și unica fiică a acestuia.

E drept, numele nu pare a fi tocmai românesc, dar nici mama Mușei nu era autohtonă, ci provenea – se spune[7] – dintr-o familie de nobili sârbi ce-și va fi găsit adăpost peste Dunăre, fugind din calea puhoiului invadator al turcilor otomani. Mama Mușei se numea Vinia[8] și a fost cea de-a doua soție a lui Neagoe de la Craiova, după ce prima, Stana – descendentă din puternicul neam al boierilor din Florești –, îi dăruise pe primul său fiu, Barbu, viitorul mare ban al Olteniei, sfetnicul de taină și unchiul înțeleptului voevod Neagoe Basarab. Tot Vinia a fost și mama fraților Mușei: Pârvu, Danciu și Radu.

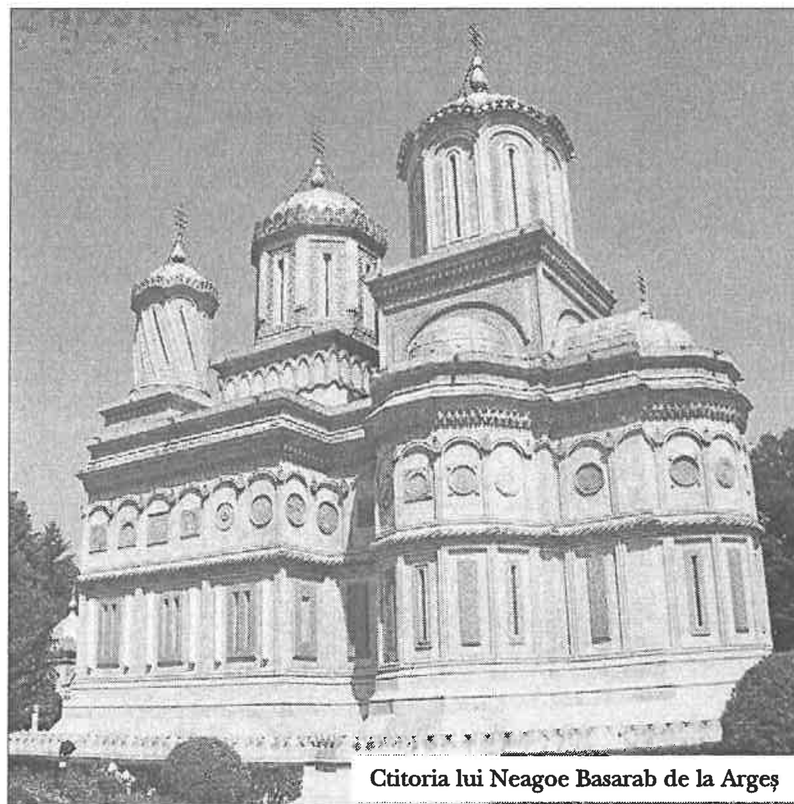
Dacă ținem seama că Barbu, fratele cel mare, se născuse pe la jumătatea secolului al XV-lea (oricum înainte de 1453, anul în care presupunem că Vladislav al II-lea voevod l-a făcut ban și vlastelin pe Neagoe de la Craiova, însurându-l cu Vinia), înseamnă că Mușa se va fi născut pe la 1460.

Tânăra jupaniță a fost căsătorită mai întâi cu boierul mușcelean Cârjeu, vistier al doilea în timpul lui Radu cel Frumos.[9] Acest Cârjeu stăpânea, împreună cu Mogoș (fratele sau ruda sa apropiată), Corbii de Piatră, ocina de la Micești cu vaduri de moară și satul Malureni (Mălureani),[10] așezare azi dispărută ca denumire și localizată în hotarul orașului Mioveni din zilele noastre.

Cei doi boieri, Cârjeu și Mogoș, deși nu ne sunt indicați a deține importante dregătorii în sfatul domnesc, se pare că se bucurau totuși de ceva trecere în ochii voevodului lor, Basarab cel Tânăr Țepeluș, din moment ce acesta îi trimite în solie (alături de alți doi confrați) la Ștefan Bathory, voevodul Transilvaniei, cu scopul de a negocia încheierea păcii între regele Ungariei, Matiaș Corvin, și împăratul turcilor.[11] Asta se petrecea în vara anului 1478 și, probabil, Mușa era deja soția vistierului Cârjeu din Corbii de Piatră, altfel nu i s-ar fi spus mai târziu *Cârjoaia* sau *Mușa din Corbi*, așa cum vom vedea.

Din căsătoria cu boierul mușcelean nu credem că Mușa a avut copii, pentru că după moartea soțului va stăpâni netulburată întreaga avere agonisită și moștenită de la acesta.

Într-un hrisov din 11 iunie 1503,[12] Radu cel Mare voevod întărește *„jupaniței Mușa de la Corbi, ca sa-i fie satele, anume Corbii de Piatră, toți, cu tot hotarul. Și câte ocine a cumpărat de la Radoslav și de la Badea, fiii lui Spânul, pentru 1000 aspri, acestea le-a adăugat Corbilor, ca să le fie de arătură. Și iarăși la Mălureani jumătate și cu moara, pentru că sunt ale jupaniței Mușa vechi și drepte ocine, dedine"*.[13] Domnul îi mai întărește, pe lângă acestea, stăpânirea peste 12 sălașe de țigani, ce vor fi făcut parte din zestrea dată ei de Craiovești, la căsătoria cu jupan Cârjeu.

Ctitoria lui Neagoe Basarab de la Argeș

Documentul citat are, în opinia noastră, o dublă semnificație: pe de o parte, ne dovedește că Mușa nu s-a mulțumit cu averea moștenită ci, ca un bun gospodar, s-a străduit s-o sporească, adăugându-i noi ocine obținute prin cumpărare, iar pe de altă parte, actul de față este ultimul în care o mai aflăm pe Mușa ca boier mirean, căci după 1503 ea se va călugări.

Este totuși aproape sigur că, după moartea lui Cârjeu, Craioveasca noastră – ce era o femeie încă tânără – se mărită cu un alt boier, cunoscut documentar sub numele de *jupan Hamza*. Nu știm exact când a avut loc evenimentul, dar oricum înainte de 1491-1492 de când datează o carte de danie și de întărire a lui Barbu Craiovescu pentru ctitoria sa, Mănăstirea Bistrița, în al cărei domeniu funciar găsim amintit și satul Mălureanii. Ori satul în cauză – așa cum am mai spus – făcea parte, pe jumătate, din averea moștenită de Mușa de la Cârjeu. Dar, așa cum se cade într-o societate predominant patriliniară și dominată de bărbați – cum era evul mediu românesc și nu numai – o femeie căsătorită, indiferent de statutul său, nu putea fi ea cea nominalizată că donează sau efectuează tranzacții cu bunuri din patrimoniul familial, ci numai soțul era cel îndreptățit să facă asta, chiar dacă bunul respectiv constituia darul zestral al soției. Ceea ce se întâmplă și cu satul Mălureanii, pe care *„i-a dăruit jupan Hamza"* Mănăstirii Bistrița, cum se precizează într-un act din 16 martie 1494,[14] cu toate că, în fapt, era o donație făcută de Mușa pentru noua ctitorie a fraților săi Barbu, Pârvu, Danciu și Radu.

Puține informații sigure avem despre Hamza, cel de-al doilea soț al Mușei de la Corbi. Judecând după nume, el făcea parte dintr-o familie de nobili sârbi (probabil de etnie albaneză)[15] refugiată peste Dunăre de urgia turcească și adăpostită pe lângă curtea Craioveștilor. Jupan Hamza mai este consemnat într-un hrisov din 1496,[16] împreună cu fii lui – rezultați, probabil, dintr-o căsătorie anterioară – și cu nepotul său, *Hamza*, cel cu care va fi confundat ulterior, în repetate rânduri, de aproape toți cercetătorii în domeniu.

Nepotul Mușei, Hamza, va fi un tânăr boier în ascensiune la curtea lui Neagoe Basarab (tocmai pentru că era ruda apropiată a mătușii sale), unde a fost comis, apoi mare spătar, se va căsători cu Slavna, fiica marelui vornic Drăghici din Mărgineni, și va ajunge mare ban în 1530.[17]

Mai știm despre jupan Hamza, soțul Mușei, că, pentru dreapta și credincioasa slujbă pe lângă voevodul Radu cel Frumos, acesta îl dăruise cu două sate în județul Vlașca, Călugăreni și Câmpul Mare.[18] După moartea lui, întâmplată se pare după 1503, Mușa de la Corbi se călugărește și va fi cunoscută sub numele de *monahia Magdalina*.

În această calitate primește de la Radu cel Mare un hrisov de întărire și danie, în 1506, pentru Mănăstirea Valea *„unde trăiesc călugărițele, pe care a ridicat-o și a înnoit-o și a întărit-o monahia Magdalina, ca să-i fie gălețile domnești, cât este ceea ce se cuvine domniei mele, din satul Corbii de Piatră și din satul Mălureanii"*.[19]

Înțelegem din textul documentului că Mănăstirea Valea exista deja, monahia Magdalina numai a reparat-o. Domnul văzând grija nobilei călugărițe, și fiindcă frații acesteia erau primii săi sfetnici, dăruiește și el un mertic anual pentru nevoile obștei de maici și pentru pomenirea lui și a părinților săi, dar merticul era cedat din veniturile domnești ce se strângeau din satele stăpânite de Magdalina.

Mai cunoaștem două cărți de întărire pentru averile Mănăstirii Bistrița, date de Mihnea cel Rău în 1508 – când se afla încă în relații bune cu frații Craiovești – în care se menționează că satul Mălureanii (moștenirea Mușei de la Cârjeu vistier) a fost dăruit de jupan Hamza *„încă din zilele lui Vlad voevod"*.[20]

A urmat, cum se știe, conflictul voevodului cu Craioveștii, petrecut în vara anului 1509, fuga acestora peste Dunăre și represaliile declanșate de Mihnea cel Rău împotriva rudelor, satelor și bunurilor ce le aveau, din care a avut de suferit și ctitoria lor de la Bistrița, ale cărei averi au fost confiscate sau risipite. În aceste condiții, monahia Magdalina a fost nevoită să vândă partea din satul Mălureanii (pe care-o donase Bistriței când era împreună cu Hamza), atât pentru că se temea de răzbunarea lui Mihnea – și nu știa cât va dura surghiunul fraților ei peste Dunăre – dar și fiindcă avea nevoie de bani pentru repararea vechiului lăcaș și întemeierea unei mănăstiri de călugărițe la Corbii de Piatră.

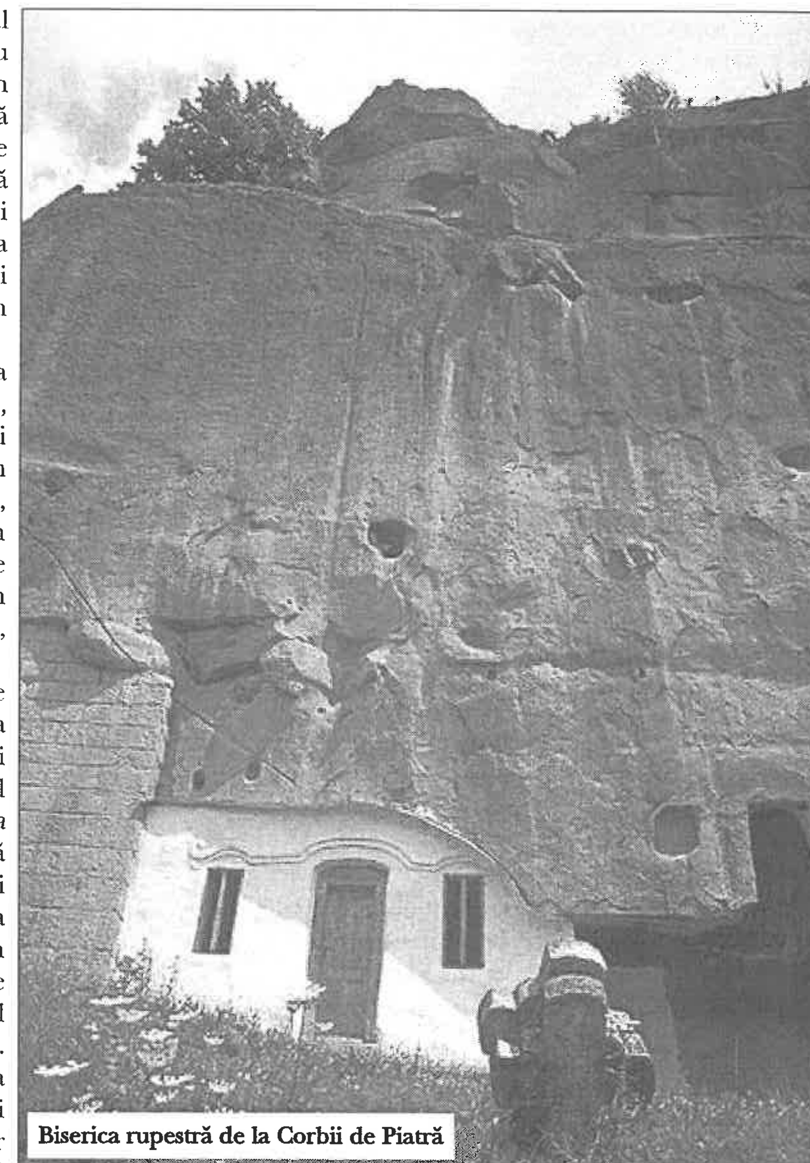

Biserica mănăstirii Govora

Cel care i-a sărit în ajutor la vreme de restriște, pentru a-i cumpăra ocina, a fost Oancea pârcălab – cunoscut și sub numele de *Oancea din Batiu* – ce va deveni mare vistier în timpul lui Radu de la Afumați. Toate acestea le aflăm dintr-un act emis de Neagoe Basarab, în iulie 1512, la aproape o jumătate de an de când se urcase în scaunul țării.[21] Ceea ce se știe mai puțin e că acest Oancea pârcălab nu era un boier chiar străin pentru neamul Craioveștilor, din moment ce avea de soție pe fiica lui Danciu vornicul (poreclit Gogoașe) și a Hrusanei (Gogoșoaia), deși aceștia fuseseră îndeobște cunoscuți ca având numai doi fii (pe Barbu II, mare ban la 1530, și pe Drăghici–Gogoașe, pretendent la tron în vremea lui Vlad Înecatul).[22]

Faptul că Danciu Craiovescu și Hrusana (fiica lui Gherghina pârcălab, fratele doamnei Rada a lui Vlad Călugărul voevod) au mai avut un copil, în afara celor doi amintiți, respectiv o fiică ce a fost soția lui Oancea din Batiu, ne-a fost relevat de o însemnare de pe versoul unui act dat de Radu de la Afumați, la 3 iunie 1528, prin care dăruiește Mănăstirii Argeș jumătate din Pitești și din moară și din vamă, partea lui Oancea vistier (acuzat că l-ar fi hiclenit pe Neagoe Basarab, furând din averea acestuia 400 de galbeni și argint pentru niște potire, totul în valoare de 30.000 aspri). Însemnarea de pe spatele hrisovului domnesc, făcută de o mână contemporană, precizează: *„această ocină a ținut-o fiica Gogoșoaei"*.[23] Așadar, în acest caz, Oancea din Batiu (sau Oancea pârcălab) era nepotul prin alianță al monahiei Magdalina, deoarece ținea de soție pe nepoata ei, fiica fratelui său Danciul (Gogoașe). Numai așa se explică schimbul făcut, în timpul lui Neagoe Basarab (în 1512), prin care Barbu Craiovescu dă lui Oancea satul Grădiștea, de lângă Câmpulung, primind în schimb satul Mălureanii tot, pe care-l reintegrează în domeniul Mănăstirii Bistrița. Dar satul respectiv fusese integral cumpărat de Oancea (pentru a nu fi, eventual, înstrăinat din patrimoniul familiei oltene) tocmai în vremea când frații Craiovești se aflau în refugiu, și anume: jumătate de la jupan Alb vistier (care era probabil un urmaș al lui Mogoș, fratele sau ruda lui Cârjeu vistier) și jumătate de la călugărița Magdalina Cârjoaia (mătușa sa, prin alianță) – aflată în nevoie și în criză de bani – pentru 4500 de aspri și câțiva coți de stofă englezească.[24]

Din evenimentele triste petrecute în vara anului 1509 monahia Magdalina a învățat ceva folositor pentru experiența sa de ctitor, drept pentru care – la scurt timp după instalarea nepotului său în scaunul voevodal – reuși să obțină, pentru noua ei ctitorie de la Corbii de Piatră, un hrisov în care domnul nu numai că întărea dania făcută lăcașului de mătușa sa (satul Corbii de Piatră, via de la Golești și nouă sălașe de țigani) dar – fapt mult mai important – Neagoe accepta clauza de închinare a așezământului ca mănăstire domnească: *„Apoi iarăși a venit monahia Magdalina înaintea domniei mele de a închinat această mai sus-spusă mănăstire domniei mele; dacă se va întâmpla moarte monahiei Magdalina, iar mai sus-spusele sate, țigani și vie, prădalica să nu fie, ci să fie sfintei mănăstiri și mănăstirea să fie domnească"*.[25]

Procedând cu tact și inteligență, cu acest act Magdalina – pe de o parte – și-a salvat averea de a ajunge „prădalică" după moartea sa (fiindcă nu avea urmași direcți de la cei doi soți) iar, pe de altă parte, își punea la adăpost ctitoria, pe termen lung, din moment ce aceasta devenea mănăstire domnească.

Biserica rupestră de la Corbii de Piatră

E drept că Neagoe Basarab făcuse gestul în cauză nu doar pentru că era rudă cu ctitora, ci și pentru că nu edificase încă un lăcaș propriu de închinare (după dărâmarea bisericii Sfinților Apostoli de către Mihnea cel Rău),[26] precum și fiindcă se dorea protectorul unei vechi ctitorii domnești, datând se pare de pe la începutul secolului al XIV-lea, în al cărei pomelnic figura la loc de cinste un *Basarab Voevod.*[27]

La numai trei luni de la emiterea hrisovului din iunie 1512, în septembrie, călugărița Magdalina – numită acum și *„jupanița lui Hamza"*[28] – beneficiază de un alt act domnesc, identic cu precedentul, ceea ce dovedește perseverența – am spune chiar tenacitatea – cu care Magdalina urmărea să-și pună în siguranță, sub oblăduirea domnească, ctitoria sa de la Corbii de Piatră.

Ținând seama de sfatul voevodului (ce aflase, pe semne, că așezământul de la Corbi fusese odinioară o vatră de călugări sihaștri), Magdalina își mută, la începutul lui 1515, călugărițele de aici la *Mănăstirea de la Cornet* (cum mai era numită așezarea monastica de la Valea), căreia-i lasă spre întărire 6 sălașe de țigani, iar la Corbii de Piatră aduce călugări, precum era în vremurile vechi, și dăruiește egumenului și fraților ce viețuiesc aci satul Corbi, viile câte vor fi și 19 sălașe de țigani.

Dar simțul de prevedere și grija permanentă a monahiei Magdalina de a-și salva **măcar** o ctitorie, în cazul unor vremuri vitrege, o îndeamnă să ceară domnului înscrierea în actul de danie și întărire a clauzei după care *„dacă se va întâmpla m-rii de la Cornet să se risipească și nu se va afla nimeni din ea, să aibă voie călugării de la sfânta m-re de la Corbi a-i lua pe mai sus-dăruiții țigani, ca să fie sfintei m-ri de la Corbi"*.[29]

Călugărița își luase atari măsuri de siguranță, atât pentru că lăcașul de la Cornet (Valea) nu era șezător pe moșia proprie, cât și fiindcă acesta avea mai slabe mijloace de întreținere decât ctitoria sa de la Corbi. Chiar și acesteia din urmă, peste câtva timp, îi va veni în ajutor voevodul Neagoe Basarab după ce a văzut-o sărăcită și dorind *„a nu o lăsa, ci a o căuta și a o milui și ctitor următor a ne numi"*, fapt pentru care îi dăruiește un obroc anual de 700 de aspri, pe care-i vor primi călugării la Sf. Petru, orânduind cu minuțiozitate toate slujbele de pomenire și cele de trebuință în timpul vieții și după moartea sa *„ca și sfântrăposaților ctitori, ce au fost mai înaintea noastră"*.[30]

Ca o ironie a sorții, la scurt timp, presimțirile Madgalinei s-au adeverit. În intervalul 1515-1519 fostul lăcaș al mănăstirii de călugărițe de la Cornet (Valea), va fi distrus (probabil de un incendiu sau de un cutremur devastator, nu se știe precis cauza). Dar monahia Magdalina, ca o adevărată Craioveancă, nu renunță și, mai mult, se străduiește să ridice o nouă mănăstire, lângă vechea vatră, ajutată fiind – de această dată – de *jupan Hamza comis*, nepotul fostului său soț, acum boier de seamă în sfatul domnesc al lui Neagoe Basarab.[31]

Fire generoasă și cu frica lui Dumnezeu, Magdalina a dăruit din avutul ei atât unor lăcașuri sfinte (cum a fost, de pildă, Mănăstirea Govora)[32] cât și unor oameni sărmani, cum era acel *„Gânștea cel bătrân"*, cu fiii săi, cărora le donează un loc de casă în Micești *„pentru sufletul părintelui meu și pentru sufletul meu"*.[33]

Ultimul document ce ne-o arată a fi în viață este din 1526 (când trecuse poate de 66 de ani), prin care voevodul Radu de la Afumați întărește Mănăstirii Corbii de Piatră ocine ce aparținuseră lui Cârjeu și fratelui său

Mogoș, moșii pentru care monahia Magdalina se judecă cu îndârjire să le obțină din mâinile unor cotropitori .[34]

Mușa de la Corbi (numită ca monahie *Magdalina*), unica fiică a puternicului boier Neagoe de la Craiova, își doarme somnul de veci, foarte probabil, în tinda (pronaosul) măreței ctitorii de la Argeș a vrednicului și preaînțeleptului său nepot, în apropierea mormintelor familiei acestuia. Într-un act din 1615 se menționează că monahia închinase Mănăstirii Argeș și satul Corbi, ocina sa de moștenire, pentru ca *„dacă se va pristăvi, ei să-i zacă oasele în mănăstire"*.[35] Deși unii autori contestă această supoziție (uitând că și ei au folosit în dezbaterile de idei argumentul după care o piatră de mormânt echivala adesea cu un act de proprietate),[36] noi nu ne îndoim că frumoasa piatră de mormânt monahală, fără inscripție deci, găsită de Gr. Tocilescu în nordul încăperii mormintelor (acum peste 120 de ani), al cărui stil vădește contemporaneitatea cu piatra voevodului, aparține locului de veșnică odihnă al nobilei sale mătuși.[37]

Am încercat să creionăm în rândurile de față chipul unui personaj inedit și plin de farmec, poate cea mai dinamică, generoasă și tenace personalitate feminină despre care avem cunoștințe sigure că a trăit, pe aceste meleaguri românești, la cumpăna veacurilor XV-XVI.

1. **I.C. Filitti**, *Banatul Olteniei și Craioveștii*, extras din „Arhivele Olteniei", XI, 1932, Scrisul Românesc S.A., Craiova, p. 49.
2. **Ibidem.**
3. **Ștefan Ștefănescu**, *Bănia în Țara Românească*, spița din anexa volumului, intitulată „Genealogia familiei de boieri Craiovești", întocmită după Șt. Grecianu și I.C. Filitti, cu unele modificări făcute de istoriografia mai nouă.
4. **Nicolae Stoicescu**, *Dicționar al marilor dregători din Țara Românească și Moldova (sec. XIV-XVII)*, București, 1971, p. 62.
5. **Carmen Laura Dumitrescu**, *Biserica rupestră Corbii de Piatră cel mai vechi ansamblu de pictură – cunoscut astăzi – din Țara Românească*, în „Studii și Cercetări de Istoria Artei", seria Artă Plastică, tom. 22, 1975, p. 47.
6. **N. Iorga**, *Inscripții din bisericile României*, Fasc.I, București, 1905, p. 202.
7. **Dan Pleșia**, *Neagoe Basarab. Originea, familia și o scurtă privire asupra politicii Țării Românești la începutul veacului al XVI-lea*, (I), în „Valachica", Târgoviște, 1969, p. 60; **Nicolae Stoicescu**, *op. cit.*, p. 23.
8. **Ibidem;** General **P.V. Năsturel**, *Radul Șerban Basarab și Matei Basarab. Schițe genealogice*, în „Literatura și Arta Română", anul XI, nr. 11 și 12, 1907, p. 573.
9. *Documenta Romaniae Historica, B. Țara Românească*, București, 1975 (se va nota în continuare DRH), vol. III, p. 240-241 (doc. 149/1533 febr. 12).
10. **Ibidem** și vol. II, p. 197 (doc.113/1456 apr. 15)
11. *DRH*, I, p. 259 (doc. 156/< 1478 >).
12. *DRH*, II, p. 57.
13. **Ibidem.**
14. *DRH*, I, p. 404 (doc. 247/1494 martie 16).
15. Cf. **N.A. Constantinescu**, *Dicționar onomastic românesc*, București, 1963, p. 292.
16. DRH, 1, p. 428 (doc. 264/1496 ian. 31).
17. Despre cariera lui Hamza, numit impropriu „din Obislav", vezi: **Aurelian Sacerdoțeanu**, *Contribuții la studiul diplomaticii slavo-române. Sfatul domnesc și sigiliile din timpul lui Neagoe Basarab (1512 – 1521)*, în „Romanoslavica", X, 1964, p.433; **Nicolae Stoicescu**, *op. cit.*, p. 62-63; **Dr. Radu – Ștefan Ciobanu**, *Neagoe Basarab* (1512-1521), București, 1986, p. 83.
18. *DRH*, I, p. 428.
19. *DRH*, II, p. 105 (doc.49/1506 sept. 1).
20. **Ibidem**, p. 124, 128.
21. **Ibidem**, p. 218 (doc.107/1512 iulie 30).
22. Despre cariera și destinul lui Oancea vistier, lucrarea noastră (în manuscris): *Un mare boier din veacul al XVI-lea cu moșii în Pitești*, comunicare prezentată la Simpozionul dedicat istoriei culturale a municipiului Pitești, organizat de Centrul Cultural local, în ziua de 20 mai 2004.
23. *DRH*, III, p. 95.
24. *DRH*, II, p. 218.
25. **Ibidem**, p. 206 (doc. 103/1512 iunie 23).
26. **Gavriil Protul**, *Viața și traiul Sfinției Sale Părintelui nostru Nifon*, în „Literatura Română Veche (1402 – 1647)", vol. I, București, 1969, p. 81.
27. **Carmen Laura Dumitrescu**, *Biserica rupestră Corbii de Piatră*, p. 43-44.
28. *DRH*, II, p. 232-233 (doc. 114/1512 sept. 29).
29. **Ibidem**, p. 267-268 (doc. 133/1515 ian. 11).
30. **Ibidem**, p. 296-297 (doc. 153/1517 iunie 12).
31. **Ibidem**, p. 357-358 (doc. 188/1519 sept. 5).
32. **Ibidem**, vol. III, p. 8 (doc. 6/1526 martie 31).
33. **Ibidem**, p. 40 (doc. 22/< înainte de 1526 iul. 6>).
34. **Ibidem**, p. 41-42 (doc. 23/1526 iul. 6).
35. *D.I.R., B*, veac. XVII, vol.II, p. 21-22, doc. nr. 18.
36. **Pavel Chihaia**, *Artă Medievală*, vol. II, București, p. 119-120 .
37. **Ibidem; Gr. G. Tocilescu**, *Raporturi asupra câtorva mănăstiri, schituri și biserici din țară*, București, 1887, p. 17.

Procesul comunismului – apel de suflet
Către intelectualii adevărați și guvernanții patrioți (dacă printre ei se mai află vreunul)

■ ***ION NANIA***

După „marea eliberare" de la 23 august 1944 cultura românească s-a prăbușit brusc în mocirla minciunii antinaționale; dintre științe, etnocultura și istoria au avut cel mai mult de suferit; scopul era vădit: distrugerea ființei naționale, pentru împlinirea testamentului lui Petru I – stăpânirea până la Bosfor și Dardanele.

Furia bolșevică s-a dezlănțuit în ianuarie 1948 mai întâi împotriva oiconimelor care aminteau pe cei mai mari conducători ai României. Localitățile denumite Regele Ferdinand au fost rebotezate 30 Decembrie (Ilfov), Oțelul Roșu (Caraș-Severin) și Horia (Tulcea); Regina Maria a devenit Mircea Vodă (Tulcea), iar Principele Mihai, Cloșca (Tulcea); Domnița Elena din județul Constanța a primit numele zilei în care a fost invadată țara: 23 August. La fel s-a întâmplat cu cinci localități denumite Principele Carol (fostele județe Buzău, Iași, Tulcea și Vlașca), Principele Ferdinand (Roman, Teleorman, Tulcea), Principele Mihai (Romanați, Tulcea), Principele Nicolae (Iași, Ilfov, Tulcea și Vlașca), Principesa Elena (Ialomița), Principesa Ileana (Tulcea), Principesa Maria (Ialomița, Roman) și încă alte sate Principele Mihai în șase județe. Acestora nu le-am putut identifica noile nume. Bolșevicii și urmașii lor de după 1989, „comuniștii cu față umană", pot avea o justificare prin faptul că satele respective aminteau dinastia regală, care a făcut ROMÂNIA INDEPENDENTĂ, MARE și MODERNĂ.

Paranoia nu s-a dezlănțuit doar împotriva dinastiei, ci împotriva tuturor personalităților cărora poporul român își manifestase recunoștința. Numele a zeci de localități au devenit „veche denumire". Vom enumera câteva dintre acestea, din perioada 1948 până la „Decretul nr. 799/1964 privind schimbarea denumirii unor localități". Pentru economie de spațiu, le vom aminti urmate de noul nume, iar în paranteză județul în care se află astăzi: Alexandru Lahovari – Valea Cireșului (Teleroman), Alexandru Vaida Voevod – Poiana (Vrancea), Colonel A. Grigorescu – Vultureni (Brăila), General Dragalina – Nisipuri (Olt), General Eremia Grigorescu – Vasile Roită (Galați), General Poetaș – Ulmu (Brăila), General Buzdugan – Gheorghe Doja (Bacău), Gheorghe Iamandi – 6 Martie (Vaslui), Grigore Vasiliu – Satu Nou (Vaslui), I.C.(K)alinderu – Greci (Olt), I.C. Brătianu – I.C. Frimu, apoi Valea Argovei (Călărași), I.C. Brătianu – 23 August (Tulcea), I.G. Duca – Botoroaga (Teleorman) și Valea Nucarilor (Tulcea), Ion Lahovari – Tudor Vladimirescu (Călărași) și Dumbrăveni (Ilfov), Ion Arghirescu – Satu Nou (Vaslui), Mihai C. Epureanu – 23 August (Vaslui), Nicolae Bujoreanu – Ion Iacomi (Galați), Niculae Hobjilă – Sălcioara (Vaslui), Otetelișanu – Măgurele (comună suburbană a Bucureștilor), Ștefan Drăgănescu – Bădeanca (Vaslui), Vasile Morțun – Bahna (Neamț). Vechile denumiri au fost socotite ca fiind ale unor bandiți capitaliști, chiar dacă ei au fost iubitori ai PATRIEI pe care au condus-o cu sufletul și cu mintea, dezvoltând știința și cultura, înălțând România printre primele țări ale lumii; marii noștri generali au fost catalogați criminali pentru că au făurit cu viața lor România Mare. Adevărații criminali, vânduți bolșevismului, analfabeți care nici nu auziseră de Napoleon, nu aveau cum să cunoască celebrul aforism al marelui împărat: „Dragostea de Patrie este prima virtute a omului civilizat"; dragostea lor era pentru „patria socialismului victorios" și a genialului său conducător, Stalin. În numele acestei iubiri, au săvârșit cele mai odioase crime împotriva PATRIEI; aceasta este adevărata lor civilizație.

Tragedia etnoculturii și a întregului neam s-a abătut ca un îngheț polar o dată cu „Legea 2/1968 privind organizarea administrativă a teritoriului R.S.R." și „Anexa la această Lege". „Marele cârmaci", înălțat de lichelele bolșevice la rangul de zeitate din fazele primare ale dendrologiei numindu-l „Stejarul din Scornicești", a fost convins că un om atât de deștept „se naște odată la cinci sute de ani". În felul acesta, propovăduitorii patriotismului găunos au dovedit din plin cuvintele lui Grimm: „Acei care aplaudă răul sunt mult mai vinovați decât cei care îl comit". „Geniul Carpaților" și-a pus în aplicare ideile paranoice. Prin legea amintită a distrus numele unui număr de 5.810 localități; 2.085 au devenit „veche denumire a satului...", iar alte 3.725 au dispărut cu eticheta „sat

Minerii „civilizatori". Chemate de libercugetătorul fără Dumnezeu, hoardele cele mai primitive ne-au dat lecții de neuitat pentru ce înseamnă „comunismul cu față umană", cu bâte și târnăcoape: „Nu ne vindem țara!", „Moarte intelectualilor!", „Noi muncim, noi nu gândim!" Libercugetătorul le-a mulțumit din adâncul sufletului său ateu, rugându-i să vină de câte ori va fi cazul.

Sărmană Românie, ai ajuns umilită și jefuită mai rău decât în timpul hoardelor barbare!

desființat înglobat la satul...". Glorificatorii l-au ridicat deasupra lui Dumnezeu!

Diabolicul conducător avea gânduri „mărețe" privind cele 3.725 de sate „desființate", înglobate satelor vecine. Acțiunea constituia primul pas în scopul demolării; țăranii urmau să fie mutați în așa-zisele blocuri pe care voia să le construiască în satele în care fuseseră încorporate; să fie vârâți în apartamente-ghetouri fără apă curentă, cu fântâni și closete comune, amenajate departe, în spatele noilor construcții.

Discutarea toponimelor „dispărute", cu prezentarea legendelor și miturilor privind baterea țărușului fiecăruia, ar necesita mii de pagini. Ne vom limita doar la amintirea câtorva.

Putem dovedi oricând și oricui că istoria începuturilor poporului român a rămas împietrită la ideile lui Robert Roesler din anul 1871. Iată de ce socotim o crimă inadmisibilă desființarea a 25 de sate ale căror nume provin din fondul autohton: Basta (județul Gorj), cf. antr. geto-dac Bastos, b.; Bendești (Alba), geto-moesic Bendi, f.; trei sate Berești (Gorja, Iași, Mehedinți), traco-illir Beres, b., tema Ber- fiind frecventă; Bosia (Botoșani), răd. i.-e. •bho-s „noblețe, strălucire"; Briești (Teleorman), bria (polis) în limba tracă: Mesembria, Selymbria ș.m.a.; Buleni (Bacău) și Bulenii (Vâlcea), geto-trace și traco-illire: Bulius, b., Bulus, b., Bullas, b.; Cica (Harghita), etr. Cicu, b., același cu trac. Kikon; două sate Costeni (Botoșani, Dolj) și unul Costani (Cluj), bine cunoscutul geto-dac Costas, b., în care își au obârșia toate numele românești Costea și Costești; Dia (Vâlcea), gr. Dios „divin", geto-dace Dius, b. și Diaies, b.; Dona (Ilfov), get. Donaus (gen. Donai), b., iar în Dalmația, Dona, f.; Duri (Sibiu), regele dac Duras, Dura, oraș în Mesopotamia pe Tigru și gr. Duris, atlet luptător și câștigător în luptele olimpice; Gera (Cluj), antr. trac Gerula, – geri, – gerri intrând în componența multor toponime și antroponime trace; Ionelele (Dolj), gr. Ion, poet tragic, istoric și filosof în secolul al V-lea î.Cr., iar ionienii se trăgeau din Ion, fiul lui Xuthos, fără să mai amintim numeroasele antroponime și toponime din antichitate; Licești (Olt), traco-illire Lica, b., Licaea, f., Licaius, b.; Răiculești (Dâmbovița), trac Raikelos, b.; Salta (Maramureș), cf. Salthus „castellum" și răd. i.-e. •sel- „locuință, spațiu pentru locuit"; Vilănești (Buzău) și Viluari (Hunedoara), antr. mesapic Vilai-, Vilaihi; Zarica (Maramureș), illir Zara, b. și messapic Zaras, b., probabil din i.-e. • g'her, la care adăugăm și biblicul Zara, fiul lui Solomon (Numeri, 26, 13). La acestea adăugăm încă două sate Beșa (Mureș) devenite „veche denumire" și rebotezate Remetea și Stejăreni, pentru care cf. Bessa, f. la Sarmizegetusa și Bessus, b. în Moesia Inferior. Satul Raican (Alba) a devenit „veche denumire" a satului Răicani, deși anticul trac era Raikelos; dictatorul a văzut în răd. Rai-, grădina în care a așezat Dumnezeu pe Adam și Eva; grădina lui Dumnezeu e mare!

Geniul Carpaților a schimbat toponimul cel mai vechi, aflat în Tabula Peutingeriana din secolul al III-lea d.Cr. cu numele Caput Bubali, moștenit până azi în Valea Boului, cu neavenitul Păltiniș. De altfel, cinci din cele șase sate denumite Valea Boului au devenit „veche denumire", iar al șaselea a fost „desființat", deși cercetările indică existența lui *Bos taurus primigenius*. Alte două sate cu numele Ochiu Boului devenite „veche denumire", se refereau, prin frumoase legende doveditoare, la micuța *Troglodytes troglodytes*. Aceeași soartă au avut-o cele șase localități numite Valea Porcului, patru fiind „desființate", iar două devenind „veche denumire", ca și satele Poiana Porcului (Maramureș) și Balta Porcului (Suceava), deși toate aveau în vedere specia sălbatică.

Nu numai boii și porcii îi provocau silă dictatorului. Au fost modificate numele multor sate amintind animale, chiar dacă ele erau oiconime unice pe teritoriul României: Buha (2), Calu, Cerbaru (vânător de cerbi), Eduțu, Gaița, Grauri, Oaia, Pisica, Podul Gâștei, Rața (două, unul desființat), Șorlița, Șoricești. Din cele zece sate botezate de străbuni Cioara, nouă au devenit „veche denumire", rămânând doar Cioara de Sus (Alba).

Ateismul bolșevic a determinat „dispariția" tuturor satelor cu nume de rezonanță creștină: Biserica (5), Iad, Iuda, Miluiți (2), Popi, Raiu (2), Starița. Lupta de clasă (citește: lichidarea hărniciei) asociată cu instalarea fericirii socialiste, au dus la „dispariția" multor nume de sate precum: Boierești (3), Valea Boierească (4), Chioara, Cinci Nebuni, Flămânda (7), Degerați (3), Iobăgeni, Mohorâți, Vai de Ei (2), Valea Rea (19!), Zgârciți. Au „dispărut" toate cele 21 de localități cu numele Atârnați, apoi Țigănia (10) și Țigănimea, Lingurari (10). Din cele 22 denumiri Strâmba au rămas doar trei. Din cele opt sate Cacova s-a păstrat doar Cacova Ierii (Cluj), iar din cele șase numite Cacaleți, cinci au devenit „veche denumire", iar al șaselea a fost „desființat". În cazul acestora, analfabetismul bolșevic este evident, Cacova provenind din gr. Cacos „loc ascuns", iar Calaleți amintesc pe cei ce s-au cotrocit în vremuri de primejdie în aceste locuri acoperite cu mulți porumbari (Prunus spinosa L.). A fost „desființat" până și unicul sat al cărui nume este moștenit direct din latină, nemodificat, Urtica (rom. Urzică); la fel a fost „desființat" și satul Academia (Vaslui).

O crimă împotriva arheologiei românești o constituie lichidarea numelor unor localități cum ar fi Bugiulești (Vâlcea), unde s-au descoperit maimuțe din grupul *Dolichopithecus*, precum și cea mai veche activitate intenționată a unor hominide din Europa; la fel s-a întâmplat cu satul Cârna (Dolj), devenit Dunăreni, unde s-a descoperit cea mai mare necropolă aparținând culturii Gârla Mare. S-a „desființat" satul Ferigile, care a dat numele celebrei culturi a geților din Subcarpații meridionali și alte câteva localități ale căror nume au intrat în patrimoniul universal prin importanța descoperirilor.

Ne oprim la aceste puține exemple din cele 5.810. Poate că din toate acestea este motivată doar schimbarea numelui celor două sate Șocariciu (Buzău și Ialomița) a cărui traducere în limba română este prea rușinoasă, deși localnicii îi cunoșteau sensul; unii chiar se mândreau cu numele, dar asta din cauza înapoierii lor culturale. Poate și satul Coita (Buzău), rebotezat Lacurile are o motivare în același sens, deși legenda baterii țărușului, a întemeierii, ne spune că întemeietorii „au coito", în sensul că au pățit o mare primejdie; în vremuri de bejenie au fost obligați să se ascundă acolo, întemeind apoi vatră statornică.

Spațiul nu ne permite abordarea temei „baterii țărușului", prin care strămoșii înțelegeau acel *axis mundi* care diminua *iago mundi*, cu imaginea etnocentrică având atestări ce coboară până în fazele primare ale fitototemurilor. Ne vom folosi doar de câteva concepții ale unui țăran cu o minte sclipitoare, o adevărată enciclopedie vie, rănit în cruciada antibolșevică și eliberat din prizonierat, de unde majoritatea camarazilor săi nu s-au mai întors, în urma unei morți clinice; rămas fără putere de muncă datorită schijelor din corp, nu a primit niciodată pensie, pe considerentul că luptase împotriva fraților sovietici care ne aduseseră eliberarea. Este bunul meu prieten, Radu M. Badea zis Cinteză (născut pe 1 mai 1919) din satul Leșile-Argeș, pe care l-am avut tovarăș de pescuit în tinerețe, mărturisindu-ne năduful anticomunist sub clar de lună și de stele, pe malurile păraielor Mozacu, Drâmbovnic și Neajlov, în anii 1968-1973. Cuvintele lui reprezintă, pentru mine, esența concepției țăranului român de acum o jumătate de secol.

„Numele satului și al mamei sunt cele mai sfinte și mai de preț: cu ele te naști și le păstrezi în suflet până la moarte. Moșia satului este mai prețioasă decât mama; mama îți dă viață, moșia satului a întreținut viața tuturor mamelor de când lumea. Cătunu-n care te-ai născut este mai scump pentru suflet decât orice capitală din lume."

„Vechimea unui sat se cunoaște după legea pământului, după credințele și obiceiurile locului; toate astea au dus și la punerea numelui; credințele și obiceiurile intră în sânge; numele satului intră și el în sânge; de asta trebuie să-ți verși sângele pentru brazda pe care te-ai născut". „Seva brazdei pătrunde în sângele țăranului; plugarul își iubește brazda pentru că din ea își ține viața; iubindu-ți brazda, iubești pe Dumnezeu, pentru că El ți-a dăruit-o. Nu există iubire de Dumnezeu fără iubirea brazdei, a satului în care te-ai născut."

„Nu există patrie acolo unde un sat este batjocorit prin schimbarea numelui său; satul devine veșnic din momentul baterii țărușului, când a fost și botezat cu numele cel mai potrivit." „Dacă schimbi numele satului, pus de moși la baterea țărușului, ți-ai uitat moșii și

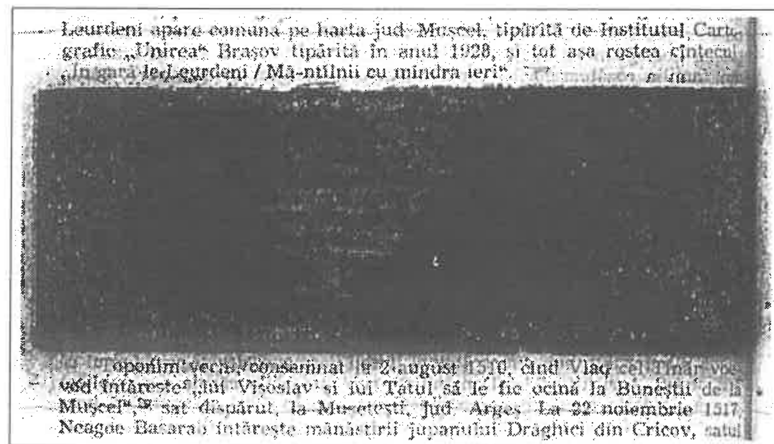
strămoșii; ești ca un copil dat de suflet, fără moșii și părinții lui adevărați."

Cu privire la Ceaușescu, care a falsificat numele satelor, nea Radu, țăranul filosof, prietenul meu cel mai apropiat, avea un dispreț total: „Cine nu crede în Dumnezeu devine omul dracului, iar dracu' s-a făcut negru ca să nu-i mai fie rușine; de-asta nici comuniștii n-au rușine: ei s-au vopsit în roșu ca rușii, dar au sufletele negre ca dracu'. Ceaușescu e și mai și ca dracu', e Scaraoțchi; el vrea să vopsească toată țara în roșu, dar la toți țăranii le-a-negrit sufletele; i-a terminat!" „Mărăcinele îl cunoști mai bine după ce-nflorește, că atunci înțeapă mai bine; pe prost îl cunoști mai bine când vorbește; atunci îi vezi și prostia, și răutatea. Nici în sat la noi nu găsești om care să vorbească așa de prost ca Ceaușescu, și unii îl laudă; nu știu că dacă pe prost îl lauzi, îl faci și fudul, și rău, deci și mai prost decât este. Vai de țară și popor cu așa conducător!" „Poporul este format din toți care vorbesc aceeași limbă; țara este cuprinderea tuturor satelor; desființarea unui sat înseamnă distrugerea unui colț de țară."

Sunt doar câteva din cugetările unui țăran simplu, cu cinci clase primare, dar filosofia lui simplă e plină de înțelepciune.

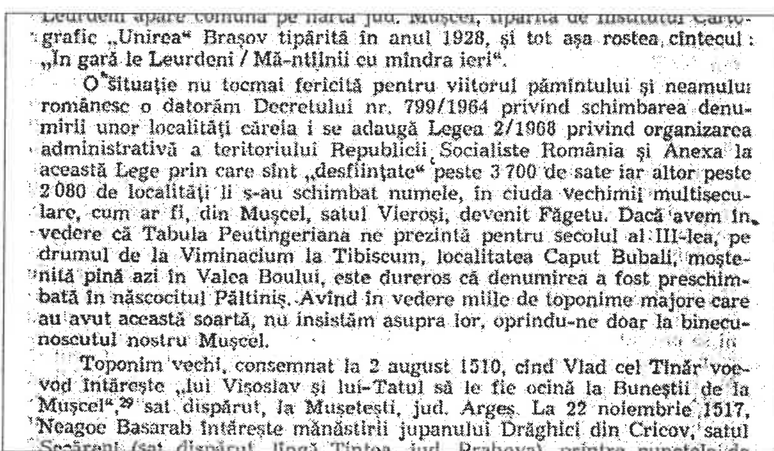
Printre cititorii acestor rânduri se va găsi cineva să spună că, după război mulți viteji se scoală. Împotriva acestei crime de înlăturare a numelor de vetre strămoșești am luat atitudine de câte ori am avut ocazie. În articolul „Cum este corect: Mușcel sau Muscel?", apărut în „Studii și comunicări", vol. V, 1989, Muzeul Câmpulung Mușcel, dovedeam că dintotdeauna s-a scris Mușcel până la începutul secolului XX și că așa trebuie să scriem, atrăgând atenția că „graiul este bunul spiritual cel mai prețios al unui popor; după graiul matern cunoști imediat nivelul de cultură și gândire individuală ori colectivă. Stâlcirea din nătângie a vorbirii materne rănește spiritul, reduce gândirea, deschide cale barbarismelor și falsului voit, deznaționalizator, duce încetul cu încetul la pieirea autohtoniei, a poporului". Arătam apoi, printre altele, că „O situație nu tocmai fericită o datorăm Decretului nr. 799/1964... și Legii 2/2968...". Articolul a trecut de cenzură; am primit și extrasele. Am rămas uimit când, în zilele de 28 și 29 octombrie 1989, la sesiunea de comunicări a muzeului, fragmentul privind cele două legi, cu explicațiile de rigoare, a fost cenzurat direct în volum cu o pată dreptunghiulară de tuș tipografic de către tovarășul director al Muzeului Câmpulung. Turnat la securitate de acest „istoric"-director, în noaptea de joi spre vineri,

Așa apare cenzura în Studii și comunicări, vol. V, 1989

Leurdeni apare comună pe harta jud. Mușcel, tipărită de Institutul Carto-grafic „Unirea" Brașov tipărită în anul 1928, și tot așa rostea cîntecul: „În gară le Leurdeni / Mă-ntîlnii cu mîndra ieri". [redacted] Toponim vechi, consemnat la 2 august 1510, cînd Vlad cel Tînăr voe-vod întărește „lui Vișoslav și lui Tatul să le fie ocină la Buneștii de la Mușcel",[29] sat dispărut, la Mușetești, jud. Argeș. La 22 noiembrie 1517, Neagoe Basarab întărește mănăstirii jupanului Drăghici din Cricov, satul

și astfel grăia textul cenzurat (necenzurat în extrase)

Leurdeni apare comună pe harta jud. Mușcel, tipărită de Institutul Carto-grafic „Unirea" Brașov tipărită în anul 1928, și tot așa rostea cîntecul: „În gară le Leurdeni / Mă-ntîlnii cu mîndra ieri".

O situație nu tocmai fericită pentru viitorul pămîntului și neamului românesc o datorăm Decretului nr. 799/1964 privind schimbarea denumirii unor localități căreia i se adaugă Legea 2/1968 privind organizarea administrativă a teritoriului Republicii Socialiste România și Anexa la această Lege prin care sînt „desființate" peste 3 700 de sate iar altor peste 2 080 de localități li s-au schimbat numele, în ciuda vechimii multiseculare, cum ar fi, din Mușcel, satul Vieroși, devenit Făgetu. Dacă avem în vedere că Tabula Peutingeriana ne prezintă pentru secolul al III-lea, pe drumul de la Viminacium la Tibiscum, localitatea Caput Bubali, moștenită pînă azi în Valea Boului, este dureros că denumirea a fost preschimbată în născocitul Păltiniș. Avînd în vedere miile de toponime majore care au avut această soartă, nu insistăm asupra lor, oprindu-ne doar la binecunoscutul nostru Mușcel.

Toponim vechi, consemnat la 2 august 1510, cînd Vlad cel Tînăr voevod întărește „lui Vișoslav și lui-Tatul să le fie ocină la Buneștii de la Mușcel",[29] sat dispărut, la Mușetești, jud. Argeș. La 22 noiembrie 1517, Neagoe Basarab întărește mănăstirii jupanului Drăghici din Cricov, satul Secăreni (sat dispărut lîngă Tintea, jud. Prahova) printre punctele de

2 spre 3 noiembrie, am fost dus de doi călăi haidamaci în clădirea securității, unde am fost zdrobit cu pumnii și picioarele timp de șase ore fără încetare; nu mai fusesem bătut din 1958, cu toate că am fost anchetat de zeci de ori.

După 1989 am sperat că se va reveni la tradiționalele nume ale satelor, vechi de secole. Comuniștii cu față umană nu au nici un interes să îndrepte crima bolșevică asupra etnoculturii; doar este și opera lor, voit deznaționalizatoare; unii au fost chiar promovați. Tovarășul director, răsplătit cu menținerea în funcție, a mai fost promovat și la o universitate; studenții trebuie învățați să devină demolatori ai românismului! Trăiască bolșevismul!

Mi-am pus mari speranțe în președintele Emil Constantinescu, titrat de marcă, aflat în fruntea celor 15.000 de (ne)specialiști. În ziua de 20 mai 1997, la Colegiul „I.C. Brătianu" din Pitești, i-am avansat propunerea revenirii la vechile nume printr-un decret prezidențial sau guvernamental; răspunsul a fost prompt: „Asta e treaba primarilor!", ca și când primarii hotărâseră falsificarea numelor vetrelor străbune; halal patriotism!

La gradul de cultură etnologică și istorică pe care îl au primarii, este imposibilă înțelegerea gravului fals.

Am văzut la televizor un primar care se mândrea cu numele actual al satului, 23 August, rămas neschimbat; primarii comunali, oricâte diplome ar poseda, nu pot înțelege substratul etnoculturii noastre. Amintim un singur caz: domnul primar al comunei Mozăceni-Argeș, Lucian Cioran, se dă mare retevi pe grindei că este doctor în științe agronomice din anul 1999. Lăsând la o parte puzderia de greșeli de ortografie din lucrarea de doctorat a domniei sale, redăm doar un titlu de pe pagina 41: „*Influenta poporului* (sublinierea noastră) asupra producției de substanță uscată". Da, da, ați citit bine: „*Influenta poporului*!" În urmă cu o jumătate de secol, fosfor se scria cu ph; neînțelegând bine sursa de inspirație, domnul primar a citit poporului în loc de fosforului și l-a redat ca atare. Este demn de alăturat tovarășei doctor, inginer, savantă de renume mondial, Codoi. Mai putem cere primarilor înțelegere despre oiconomie? Hotărât, nu!

Poate cineva s-ar gândi la cadrele didactice, capabile să deschidă mintea primarilor. Acești titrați ai satelor nu au nici ei înțelegerea necesară; marea majoritate nu au posibilități de studiu; bibliotecile lor nu conțin mai mult de 30-40 de volume, și acelea sunt manuale și cărți de literatură proastă. Faptul că din cele peste 70.000 de cadre didactice care în anul 2004 au dat concurs pentru ocuparea unei catedre și nu au luat note de trecere decât puțini peste 5.000 spune totul.

Nici preoții nu prea se pot implica în astfel de probleme majore pentru neamul românesc. Să nu uităm de rezistența anticomunistă a celor 304 măicuțe din Mănăstirea Vladimirești, din fostul județ Tecuci, lichidată de fețele bisericești cu suflete drăcești. În noaptea de 9 spre 10 februarie 1956 mănăstirea a fost asediată, din ordinul bestialului torționar Nicolski, de 220 de ofițeri ai M.A.I., înarmați ca pe front, sub comanda lt. col. H. Zambeti și cpt. Tiberiu Eibenschultz, măicuțele îmbarcate în 30 de camioane și, după triere, au ajuns fie după gratii, fie risipite în întreaga țară, dar nu înainte de a fi supuse celor mai barbare „metode de reeducare". Toate acestea au fost săvârșite cu contribuția deplină a fețelor „bisericești" din fruntea B.O.R.: patriarhul Justinian, dr. Antim, episcop de Buzău, și o liotă de vicari episcopali și patriarhali, dușmani ai credinței și ai neamului românesc, precum Nica, Bogoiu, ori Teoctist Botoșeneanu, nimeni altul decât actualul preafericit patriarh al B.O.R. Pomenirea celor câteva nume de dușmani ai neamului, sau de oameni slab pregătiți, de pe diferite trepte ale ierarhiei actuale, este o datorie sacră a fiecărui patriot, dar și un îndemn creștinesc, pentru că „Pe cei ce păcătuiesc mustră-i de față cu toți, ca și ceilalți să aibă teamă" (Sf. Ap. Pavel, Timotei, I, 5, 20).

Iată de ce apelul nostru de suflet pentru revenirea la vechile nume ale localităților, unele atestate documentar de secole, se adresează intelectualilor adevărați, cu suflet românesc, nu acelora care în 16 ani nu au renunțat nici la ortografia impusă de bolșevici; apoi istoricilor patrioți care își dau seama că zeci de sate dispărute în urmă cu 100-400 de ani sunt greșit așezate în volumele DRH ale Academiei, din cauza uitării numelor după dispariția lor. Ne adresăm din tot cugetul și guvernanților actuali, dacă printre ei se mai găsesc, din întâmplare, și dintre cei care gândesc românește și iubesc moșia țării și neamul românesc.

Procesul comunismului de aici era necesar să înceapă. Nu este târziu.

BIBLIOGRAFIE

* *Legea nr. 5 pentru raionarea administrativ-economică a teritoriului Republicii Populare Romîne*, publicată în „Buletinul oficial" nr. 77 din 8 septembrie 1958 (cu modificările aduse prin Decretul nr. 331 din 27 septembrie 1952).
* *Decretul nr. 799/1964 privind schimbarea denumirii unor localități.*
* *Legea 2/1968 privind organizarea administrativă a teritoriului Republicii Socialiste România* și *Anexa* la această Lege.
* *Harta administrativă – propunerile Comisiei Centrale de Partid și de Stat cu privire la organizarea județelor și municipiilor*, Editura Politică, (București), 14 ianuarie 1968.
* *Indicator alfabetic al localităților din Republica Populară Romînă*, Editura de Stat pentru Literatura Științifică, București, 1954, 461 pp. + 2 (hărți).
* **Ion Iordan, Petre Gâștescu, D.I. Oancea**, *Indicatorul localităților din România*, Editura Academiei, București 1974, 276, pp. +40 de hărți + 1 schiță: Legenda.
* **General maior ing. Dragomir Vasile, Col. ing. Balea Victor, Col. ing. Mureșanu Gheorghe, Epuran Gheorghe**, *România – atlas rutier*, Editura Sport-Turism, Direcția Tipografică Militară, (București), (1981), 204 pp.
* **I.I. Russu, Limba traco-dacilor,** Ediția a II-a, Editura Științifică, București, 1967, 253, pp. + o hartă.
* **I.I. Russu**, *Illirii, istoria, limba și onomastica, romanizarea*, Editura Academiei, București, 1969, 302 pp.
* **I.I. Russu**, *Elemente autohtone în limba română*, Editura Academiei, București, 1970, 269 pp. + 3 hărți.
* **Lt. col. Rambela**, 500 *Cugetări morale culese de...*, București, 1927, pp. 36, 10.
* **Ion Nania**, *Mozăceni – o veche așezare din fosta țară Vlașca*, Editura Paralela 45, Pitești, 2004, pp. 314-325, 330-332, 565, 613, 768.
* **Cristian Vasile**, *Biserica Ortodoxă Română în primul deceniu comunist*, Editura Curtea Veche, 2005, pp. 253-256.
* **Petre Pandrea**, *Călugărul alb*, Editura Vremea, 2003, pp. 41-54.

CURTEA DE ARGEȘ SUB VREMI (1945-1947)

■ *IONEL CLAUDIU DUMITRESCU*

Marea criză economică din 1929-1933 a avut printre soluțiile de redresare și relansarea cursei înarmărilor, ceea ce a dus la declanșarea celui de-al doilea război mondial. România a fost implicată din cauza petrolului, dar regiunea județului Argeș a fost ocolită de pârjol până-n 1944, când bombardierele americane și trupele sovietice au pus capăt unei epoci.

Și zona orașului Curtea de Argeș a fost afectată de calamitățile aduse de natură și de „armate eliberatoare". Nenorocirile au început printr-un uragan, în ziua de 20 august 1945. Pomii fructiferi au fost smulși din rădăcini sau rupți în două. Grindina a completat furia vântului. Grădinile de zarzavaturi au fost distruse complet. Lanurile de porumb au fost culcate la pământ. Au fost afectați și pomicultorii: prunele, merele, perele și puținele nuci ce se aflau în pomi au fost complet distruse.

„Din lipsa prea mare de porumb, alimentul de primă necesitate, furajele pentru vite, care de asemenea au fost distruse sau mâncate în parte de caii unităților militare sovietice fără formă și fără plată, starea de spirit a populației este neliniștită și moralul foarte scăzut."[1] Pretorul Gheorghe Zugravu cerea la 30 august ajutoare pentru locuitori puternic afectați[2].

Seceta a afectat plasa Curtea de Argeș în 1946. La 31 decembrie se trimiteau 25.000 de kg de făină, pentru a se asigura aprovizionarea brutăriilor, dar cu indicația să se facă economie cât mai mare, „cunoscând că nu mai avem rezerve". Se amintea în nota Oficiului Economic al județului Argeș că s-au redus cotele de făină și în orașul Pitești, s-au eliminat suplimentele, iar populația primește rația de pâine doar de trei ori pe săptămână[3]. Reducerea cotei la doar 25 de tone de făină pe lună a dus la luarea unei măsuri împotriva celor cu mijloace de subzistență, dar rezultatul nu a fost îmbucurător. Nu s-au găsit nici 300 de persoane capabile să supraviețuiască. Se găsea o salvare până la 1 aprilie 1947 dacă soseau cele 9 tone de grâu din județul Olt[4]. Situația nu cunoștea o îmbunătățire nici la sfârșitul lui februarie și se cerea „o gospodărire cât mai bună ca să putem face față până la noua recoltă"[5].

Lipsa de făină a dus la creșterea prețului pâinii într-un ritm care copleșea veniturile realizate din salarii și pensii. O pâine de un kg costa în ianuarie 2150 lei[6], dar la 28 februarie se ajungea la 2200 lei[7]; o zi mai târziu se cerea scumpirea cu încă 100 de lei, deoarece transportul feroviar s-a majorat cu 300%[8]. Aprobarea din partea Oficiului Județea sosea abia pe 26 martie[9]. Prețurile au explodat însă în aprilie. Făina a ajuns la 21336 de lei kg, iar o pâine era evaluată la 22000 de lei[10]. Luna mai aducea Ordonanța nr. 942, prin care pâinea era redusă la 0,800 kg, dar prețul era de 20000 lei. Rația era însă doar de 0,200 kg. pe zi, absolut insuficientă pentru menținerea capacității de muncă și chiar pentru supraviețuire[11].

Situația era dramatică pentru multe familii. Astfel, plutonierul major (rezervă) Ion M. Gorunescu (56 ani), participant la trei campanii militare (1913, 1916-1918, 1941-1944), avea o pensie de doar 209000 lei, din care trebuia să hrănească trei copii. A adresat o plângere primului ministru Petru Groza folosind formula de adresare: „supun înaintea Prea Măriei Voastre"[12]. Autoritățile locale au aprobat bonul de pâine abia pe 3 februarie 1947[13]. Nici intelectualii nu o duceau mai bine. Învățătoarele se duceau la școală flămânde și nu aveau bonuri de pâine (martie 1947)[14]. Se luau măsuri pentru a se evita fraudele. Muncitorii de la societatea Moroeni se aprovizionau numai prin unitate, iar bonurile se ștampilau[15]. Dacă pentru învățătoare se cereau bonuri după modelul altor funcționari, Stamate Dumitra a fost eliminată de pe listă deoarece soțul avea deja rație[16].

Și aprovizionarea spitalelor și cantinelor școlare se realiza cu dificultate. Conform unei statistici din octombrie 1946, orașul Curtea de Argeș avea un spital și 6 școli cu peste 1160 de persoane[17]. În februarie 1947 se cerea un surplus săptămânal de cel puțin 30 kg de mălai pentru bolnavi și mai ales pentru cei 60 de copii aduși din Moldova înfometată. Rezoluția primarului a căzut ca o ghilotină: „Mălai când va fi"[18]. Mai mult noroc au avut elevii de la Scoala de pădurari. Primarul a aprobat majorarea numărului de rații de la 80 la 130, deoarece sporise efectivul școlar[19]. Se aproba și hrana pentru cei 50 de copii din Moldova (martie 1947)[20].

Lipsa de cereale la nivelul întregii țări a dus la grave dificultăți pentru autoritățile locale. Prețul unui vagon de grâu era de 200.000.000 lei, iar primăria și brutarii nu puteau avansa sumele necesare (29 aprilie 1947)[21]. Se interzicea producerea de chifle, cornuri, covrigi și orice alte produse din făină. Pâinea se ștanța și se realiza numai în format lung, franzeluță[22].

Primarul se mulțumea cu circa 30.000 kg lunar, chiar dacă necesarul orașului era de 67.200 kg pentru o aprovizionare asigurată însă numai cinci zile pe săptămână[23]. Datorită inflației provocate de cantitatea enormă de bancnote tipărite de armata invadatoare, prețurile au atins cote nebănuite. Făina se vindea la 280.000-320.000 lei kg, iar mălaiul cu 360.000 lei kg[24]. Autoritățile erau obligate să supravegheze producția de pâine, iar orice contravenient urma să fie acuzat de

sabotaj[25]. Și prețurile oficiale erau ridicate. O pâine de 0,800 kg valora, în 18 iulie 1947, 46.000 de lei[26].

Realitatea era însă dură. Brutăriile din localitate nu mai fabricau pâine, din „lipsă de făină", începând cu 1 iulie 1947, iar situația dramatică avea o durată estimată la o lună[27]. Penuria s-a extins și în august. Pe 19 august se cerea aducerea de urgență a 10.000 kg de făină de la moara „Frații Dumitrescu" din Pitești[28]. La 20 august se raporta Oficiului Economic că în oraș „nu mai avem nici o cantitate de făină pentru fabricatul pâinii"[29].

Și zonele învecinate erau afectate grav de vitregiile naturii. Astfel, la 10 iunie 1947, un nou uragan s-a abătut asupra județului Argeș. Așezarea Vernești a avut 78 de hectare și 80 de ari însămânțate cu grâu și porumb distruse[30]. La Merișani s-au produs pagube la grâu în proporție de 50%, dar au fost nimicite și grădinile de zarzavat și livezile[31]. Așezarea Cărpeniș (Cepari) a avut afectată o suprafață de 27 ha, iar distrugerile au ajuns până la 70% din recoltă[32]. Comuna Runcu a avut 197 de familii calamitate, iar suprafața atinsă a fost de 285 ha și 72 ari[33]. Comuna Urluiești a fost însă lovită în plin. Toate recoltele au fost distruse complet, pomii au fost smulși din rădăcină și aruncați în aer. Cei care au scăpat au fost „cojiți de grindină" și nu mai puteau rodi nici în anul următor. Satul Surpați „este bătut milimetric, nerămânând nimic, numai pământul roșu de bolovani, humă și pietriș". Au fost distruse case și dependințe, au fost ucise animale, mai ales păsări. Satele Urluiești și Valea Babei au fost lovite parțial[34]; locuitorii au rămas și aici muritori de foame. Crunt afectate au fost și așezările Zamfirești și Ursoaia (Cotmeana) unde grindina a avut dimensiuni neobișnuite și s-a depus într-un strat de până la 0,5 m. „Este o jale să vadă cineva aceste două sate", consemnau autoritățile pe 8 iunie[35]. Pagubele produse au fost estimate la 44.528.360.000 lei, dar suma nu reflecta realitatea pentru oamenii copleșiți de greutățile anilor negrii[36].

Situația alimentară nu s-a îmbunătățit prea mult nici în toamna lui 1947. Stabilizarea a dus la reducerea prețului la doar 10,50 lei pentru o pâine de 0,700 kg[37]. Se acordau rații și populației neînscrise la economate, de 0,250 kg de persoană. Mălaiul era distribuit timp de 3 zile[38], dar din 15 octombrie s-a trecut la patru zile. Muncitorii supuși la eforturi deosebite primeau o cotă zilnică de 0,5 kg[39]; se încerca un fel de protecție de ajutorare.

Importurile și raționalizările impuse au dus la depășirea perioadei de criză din anii 1945-1947, dar mulți argeșeni n-au apucat să se bucure. Cei care au supraviețuit au avut „fericirea" specifică regimurilor totalitare.

Note

1. AN, DJ Argeș, fond **Prefectura Județului Argeș**, dos. 31/1945, f. 20.
2. **Ibidem.** Soldații sovietici au descompletat și un utilaj de pe șantierul satului model Corbeni, **Idem.** dos. 30/1945, f.1). Primăria orașului Pitești cerea 14.500 kg de ovăz pentru animalele folosite pe domeniul public. Nu exista nici porumb, iar tărâțele erau utilizate doar la hrana vitelor, erau colectate la centrele Budeasa și Curtea de Argeș pentru a fi predate în URSS (AN, DJ Ag, fond Primăria Orașului Pitești, dos. 1/1946, f. 181). Sovieticii aveau întotdeauna prioritate indiferent de sacrificiile populației.
3. AN, DJ Ag, fond **Primăria Orașului Curtea de Argeș,** dos. 20/1947, f. 5. Muncitorii care încărcau lemne în gara Curtea de Argeș, sau lucrau în pădurea Ciofrângeni primeau cu mare întârziere rațiile. Și nu erau decât 60. (**Ibidem**, dos. 2/1946, f. 21). Conducerea Spitalului Curtea de Argeș cerea 60 de pâini zilnic pentru cei 70-80 de bolnavi deoarece, „față de lipsa de alimente de pe piață, pâinea a rămas principalul aliment". Primarul a fost de acord (**Ibidem**, f. 14). Se cereau urgent 15 tone de făină pe 12 august deoarece pe 16 august 1946 orașul ar fi rămas fără alimentul de bază (v. 9). Situația s-a rezolvat pe moment, dar aprovizionarea cu cereale a rămas în continuare pe muchie de cuțit
4. **Ibidem**, dos. 28/1947, f. 28.
5. **Ibidem**, f. 55.
6. **Ibidem**, f. 39.
7. **Ibidem**, f. 40. Primăria motiva această creștere prin scumpirea transportului pe carea ferată, iar sacii de hârtie costau 30.000 lei bucata și se uzau după numai 4 folosiri. (**Ibidem**, f. 30).
8. **Ibidem**, f. 42.
9. **Ibidem**, f. 46.
10. **Ibidem**, f. 72.
11. **Ibidem**, f. 82.
12. **Ibidem**, f. 23. La o rație minimă de 0,2 kg pâine pe zi ar fi fost necesari 90300 lei, ceea ce însemna o dovadă supremă de sărăcie. Cheltuielile numai cu pâinea la preț oficial ar fi ajuns la 43% din venitul întreținătorului de familie.
13. **Ibidem**, f. 24.
11. **Ibidem**, f. 56.
12. **Ibidem**, f. 76.
13. **Ibidem**, f. 56.
14. AN, DJ. Ag, fond **Primăria Orașului Curtea de Argeș** 1/1946, f. 32.
15. **Ibidem**, dos. 20/1947, f 49
16. **Ibidem**, f. 65.
17. **Ibidem**, f. 65.
18. **Ibidem**, f. 84.
19. **Ibidem**, f. 82.
20. **Ibidem**, dos. 2/1946, f. 32.
21. **Ibidem**, dos. 20/1947, f.138.
22. **Ibidem**, f. 96.
23. **Ibidem**, f. 101.
24. **Ibidem**, f. 94.
25. **Ibidem**, f. 114.
26. **Ibidem**, f. 115.
27. AN, DJ Argeș, fond. **Prefectura Județului Argeș**, dos. 12/1947, f. 19, 19 verso și 20.
28. **Ibidem**, f. 23.
29. **Ibidem**, f. 15.
30. **Ibidem**, f. 13. Oamenii nu mai fuseseră loviți de grindină din 1939 și 1945, iar acum erau în *„mare sărăcie"* și se găseau într-o *„stare de mare disperare"* deoarece vitele nu aveau ce să mănânce și vor fi vândute (Ibidem, f. 13 verso).
31. **Ibidem**, f. 17.
32. **Ibidem**, f. 28.
33. **Ibidem**, f. 9.
34. AN, DJ. Ag, fond **Primăria Orașului Curtea de Argeș**, dos. 20/1947, f.117/118.
35. **Ibidem**, f. 132.
36. **Ibidem**, f. 136.
37. AN, DJ Ag, fond **Primăria Orașului Curtea de Argeș**, dos. 20/1947, f. 117/118.
38. **Ibidem**, f. 132.
39. **Ibidem**, f. 136.

O întâlnire de suflet românesc la Pitești

■ *ION NANIA*

Îmi aduc aminte cum în anii tinereții, cam până prin 1960, când se lăsa înserarea, în jurul becurilor din Parcul Trivale, dar și în oraș, se adunau roiuri de milioane și milioane de fluturași, de toate culorile; roiau strălucitori, făcând ape-ape, atrași de lumină.

Această senzație am avut-o în ziua de duminică, 6 noiembrie 2005, în sala de festivități a Bibliotecii „Dinicu Golescu" din municipiul nostru; a venit aici mulțime de „lume bună", din toate colțurile județului;

nu mă refer la îmbrăcămintea impecabilă, care strălucea asemenea fluturilor din jurul becurilor din tinerețe; nu! Mă refer la calitatea celor veniți: câțiva studenți de la numeroase facultăți din Pitești, cu siguranță fruntași la învățătură, dornici de a cunoaște; au venit titrați și intelectuali care fac cinste nu numai orașelor și comunelor în care locuiesc ci întregului județ și – de ce nu? – chiar țării, lovite azi de atâtea bântuieli și necazuri, și mai ales de sărăcie. Spun aceasta deoarece nu am observat prezența vreunui miliardar; nici mai-marii noștri politicieni nu și-au făcut apariția, cu excepția a trei sau patru, și aceștia titrați de primă linie. Au fost prezenți medici, mulți medici, ingineri și profesori, chiar și de educație fizică, mai puțini de istorie și limba română; pe scurt, oameni însetați de cultură, de cunoaștere, nu de bani și putere.

Elevata întâlnire a fost prilejuită de acțiunea „Seniorii culturii române la Pitești", inițiată de Consiliul Local al municipiului și de Centrul Cultural Pitești, invitat fiind MARELE BOIER al Țării Românești, domnul academician CONSTANTIN BĂLĂCEANU-STOLNICI.

Cititorul se va mira de ce am pus înainte apelativul BOIER și nu titlul de Membru de Onoare al Academiei Române. În primul rând, pentru că familia Bălăceanu nu datează de prin secolul al XIII-lea, așa cum se spune; este mult mai veche. Etnocultura zonei de nord-vest a țării Vlașca și cea din nord-estul Teleormanului plasează această familie în domeniul mitologiei, descendentă sau contemporană cu regele Bal, problemă încă nestudiată până azi. În al doilea rând, pentru că s.m. boier nu este de origine slavă, cum îl prezintă dicționarele noastre. Este știut că toate cuvintele cu tema i.-e. bo- indică sigur bovis și derivatele, iar s.m. boier este o creație a limbii române, la fel ca oier sau căier (acesta neatestat de dicționare).

Etnocultura noastră dovedește că boier a fost, de la bun început, acel vânător de boi sălbatici, de bouri, boierii devenind și mari crescători de cirezi. Prin curajul și forța lor, ei s-au impus în fața obștilor pe care le-au condus în luptele pentru apărare; a fost o selecție naturală. Și cum în Vlașca – Țara Românilor, la venirea slavilor sudici, la sfârșitul secolului al VI-ea, a existat cea mai veche rezervație de vânătoare din Europa, de-a lungul râului pe care slavii l-au botezat Neajlov, cuvânt format din (c)neaz+lov, Vlașca avea în frunte un cneaz care, după indiciile etnoculturii, nu putea fi decât din neamul Bălăcenilor. În al treilea rând, cu BOIERUL CONSTANTIN BĂLĂCEANU (Stolnici) se stinge, pe linie boierească, această mare și strălucită dinastie de boieri (conducători). Și nu în ultimul rând pentru că neamul Bălăcenilor a fost suflet din sufletul neamului românesc; să nu uităm că părinții Domnului Academician, în cumplitul an de foamete 1947, i-au salvat nu numai pe cei înfometați din comuna Stolnici, dar și pe toți moldovenii care au ajuns prin această comună, mâncând frunze de salcâm ori de lucernă de pe marginea drumurilor.

Astăzi, când febra îmbogățirii a născut atâția jefuitori de țară din sânul „comuniștilor cu față umană" și toți își revendică (unii chiar fără drept) averile, Domnul ACADEMICIAN CONSTANTIN BĂLĂCEANU-STOLNICI nu a revendicat nimic; a donat totul – castel, moșie, pădure, un lac uriaș ș.a. – comunei Stolnici.

Nu pot încheia această scurtă notă fără mâhnirea că politicienii, mai-marii puterii din Pitești și din Argeș nu au aflat că MARELE BOIER CONSTANTIN BĂLĂCEANU-STOLNICI este o personalitate de mare onoare pe mapamond:

- Președinte al familiarilor Ordinului de Malta în România
- Membru al Societății Braziliene de Cibernetică
- Membru al Societății Franceze de Înalte Studii
- Membru de onoare al Societății Madrilene de Cibernetică
- Membru al Societății Mondiale de Cibernetică și Sisteme Generale din Londra
- Membru al Societății Internaționale de Medicină Cibernetică
- Membru al Asociației Americane de Cibernetică.

Sunt sigur că politicienii „cu față umană", mai-marii puterii din Pitești și din Argeș, au rămas cu știința din vremea când cibernetica era catalogată în dicționarele noastre ca fiind „știință burgheză". Așa stând lucrurile, aceștia nu aveau cum să știe că Domnul Academician CONSTANTIN BĂLĂCEANU-STOLNICI este laureat al „Marelui Premiu" al Societății Franceze de Sinteze Înalte și că a primit Meritul Maltez în grad de Ofițer. Aveau totuși obligația să cunoască faptul că statul român i-a acordat Ordinul Steaua României în grad de Cavaler.

Toate acestea erau cunoscute, măcar parțial, de lumea bună din sânul titraților și intelectualilor argeșeni care l-au așteptat în ziua de duminică, 6 noiembrie 2005, în municipiul nostru.

Mi-a rămas un gust amar, cu otravă de medee, până în adâncul sufletului, după întâlnirea cu MARELE OM DE CULTURĂ, când am auzit șoaptele pline de năduf ale multor participanți: „La Pitești au fost declarați cetățeni de onoare... (se înșirau nume). Oare puternicii zilei din Pitești nu au conștiință?"

Eu nu le pot răspunde decât cu versul marelui poet latin: *Vis consilii expres mole ruit sua* (Horatius, *Odae*, 3, 4, 65).

Restituiri Pitești

Apare sub egida Consiliului Local și a Primăriei Pitești
Editor: Centrul Cultural Pitești

Redacția: Centrul Cultural Pitești, str. Craiovei, bl. G1, Casa Cărții
e-mail: restituiri@yahoo.co; **http:**//www.centrul-cultural.ro
tel./fax: 0248/216348; **ISSN:** 1583-5863;
Tiparul executat la SC *Pământul* SRL

ION NANIA – director

COLECTIVUL DE REDACȚIE
SIMONA FUSARU
MARIUS CHIVA

Spaţiul cultural argeşean vine în întâmpinarea noastră

– interviu cu d-na Simona Şerban, director al Centrului de Cultură „Brătianu" –

– Cine sunteţi? Cum vă definiţi ca persoană?

– Sunt o femeie activă, care crede în frumuseţea interioară şi nu în cea exterioară, care sfârşeşte cel mai repede. Cred că am o personalitate puternică şi distinctă. Fac ceea ce îmi propun din dorinţa de a vedea un proiect terminat şi am un cult pentru muncă pe care l-am moştenit de la părinţii mei. Sunt lucruri cu care te naşti, dar vin şi din educaţie. În general nu-mi place să fac compromisuri; deşi uneori sunt nevoită să le accept, iar compromisurile mici se transformă în compromisuri mari şi mai devreme sau mai târziu ajung să regret acest lucru. Apreciez omul care trăieşte frumos şi care are o viaţă spirituală bogată. Iubesc muzica, natura, trandafirii şi în special primăvara. Îmi place punctualitatea şi nu suport minciuna şi ipocrizia. Am un profund respect pentru trecut şi o curiozitate nemărginită pentru el, dar îmi place să trăiesc la timpul prezent. Când timpul îmi permite, fug la munte. Acolo, în mijlocul naturii, vremea se scurge altfel şi simt că mă relaxez cu adevărat. În momentele de insomnie citesc sau ascult muzică, iar clipele de răgaz sunt ale fiului meu Rareş.

– Sorţii v-au hărăzit să coordonaţi activitatea Centrului de Cultură „Brătianu", un loc cu reverberaţii istorice. Cum vă definiţi prin prisma activităţii pe care o conduceţi?

– Funcţia de director la Centrul de Cultură „Brătianu" nu o consider ca un vis împlinit, ci mai degrabă asumarea în deplină cunoştinţă de cauză a unor responsabilităţi majore, care implică deopotrivă profesionalism, pasiune şi muncă. Am învăţat ca o şcolăriţă înaintea concursului pentru ocuparea postului, cu convingerea că aş putea face multe lucruri bune în folosul acestei instituţii. Dacă n-aş crede cu tărie acest lucru, nu v-aş fi acordat acum acest interviu. Este greu, pentru că eşti persoană publică şi ca persoană publică nu ai voie să greşeşti; imediat eşti taxat, mult mai rău decât un om obişnuit. Să fii director la Centrul de Cultură „Brătianu" înseamnă să renunţi la o mare parte din timpul tău liber. Am găsit aici multe probleme nerezolvate, unele legate de organizare, altele de mentalitate, dar am convingerea că le voi rezolva în timp, împreună cu oamenii de aici. În fond toţi dorim să facem ceva cu sens şi semnificaţie şi cred că ne aflăm pe drumul cel bun.

Mă consider totuşi o norocoasă; prin activitatea pe care o coordonez am şansa de a cunoaşte oameni valoroşi, de cultură, de la care am şi voi avea de învăţat tot timpul.

– Spaţiul cultural argeşan vine în întâmpinarea dumneavoastă?

– Spaţiul cultural argeşan este unul vast. Ne mândrim cu acest lucru şi sperăm să-l exploatăm la maximum. Există destul de multe instituţii în judeţul nostru care desfăşoară activităţi importante din punct de vedere cultural şi educaţional. Potenţial există. Colaborările instituţiilor de cultură cu presa şi televiziunea vor duce cu siguranţă la extinderea, mediatizarea şi dezvoltarea culturii la noi în judeţ. Şi ca să vă răspund la întrebare, da, spaţiul cultural argeşan vine în întâmpinarea noastră.

– Vă place ceea ce faceţi ? Sunteţi o sufletistă?

– Cu siguranţă da la ambele întrebări. Pe lângă abilităţile profesionale cerute, trebuie să pui mult suflet în ceea ce faci şi să investeşti în oamenii de lîngă tine. Sufletul este liantul care face ca lucrurile să fie foarte rezistente în timp.

– Gânduri de viitor? Demersuri culturale?

– Prioritatea numărul unu o reprezintă continuarea preocupărilor privind promovarea Centrului de Cultură „Brătianu", prin manifestări şi acţiuni conexe de natură să stimuleze interesul tinerilor să valorifice şi promoveze tradiţia creată. Îmbogăţirea programului nostru cultural pe anul 2006 reprezintă un alt obiectiv. Pe lângă „tradiţionalele" evenimente realizate împreună cu colaboratorii noştri şi care se desfăşoară anual, instituţia pe care o reprezint a mărit numărul de acţiuni şi manifestări culturale, făcute din propria iniţiativă, iar într-o perspectivă mai îndelungată vom planifica programe şi proiecte indite, care sperăm să trezească un real interes iubitorilor de cultură. Şi nu numai...

– Ce intenţii aveţi în legătură cu strângerea relaţiilor de colaborare cu instituţiile de învăţământ din judeţul Argeş?

– Copiii din ziua de astăzi trebuie încurajaţi mai mult spre muzică, istorie, literatură. Învăţând o artă, vizitând un muzeu, vor reuşi să-şi cunoască valoarea şi vor fi feriţi de presiunea anturajului, un lucru destul de greu de realizat, deoarece majoritatea adolescenţilor visează la lumina marilor oraşe occidentale. Poate numele de Brătianu nu mai înseamnă pentru mulţi tineri mare lucru astăzi, dar el va rămâne veşnic înscris în trecutul acestei ţări. Fără Brătieni, istoria ţării noastre ar părea ca o bibliotecă fără cărţi. În ceea ce priveşte colaborarea cu instituţiile învăţământ din judeţ, şi nu numai, au existat, există şi vor exista în continuare. Ca să vă dau câteva exemple, noi, împreună cu colegii de la Goleşti, organizăm anual tabere de creaţie artistică (pictură, sculptură, arta confecţionării podoabelor tradiţionale etc.); mai există de asemenea tabăra de tradiţii „Sumedru la Florica" prin care realizăm ateliere şi şezători cu scopul răspândirii şi conservării tradiţiilor populare locale. La toate acestea participă elevi şi studenţi din multe localităţi, de la diferite instituţii de învăţământ. Privind din alt punct de vedere, un obiectiv de activitate, poate cel mai important, al Centrului de Cultură „Brătianu" îl reprezintă cunoaşterea familiei Brătianu şi a contribuţiei sale la dezvoltarea dezvoltarea statului modern şi a spiritualităţii româneşti. Acest segment este reprezentat de adevăraţii pasionaţi de istoria şi genealogia acestei familii, fie ei elevi de gimnaziu, de liceu sau studenţi la Universităţile din Piteşti, cu care sperăm să strângem legăturile prin programele şi proiectele iniţiate de noi în continuare.

– Care vă sunt priorităţile din punct de vedere al strategiei culturale mai aproape de suflet?

– Mai aproape de suflet cu siguranţă va rămâne Simpozionul Naţional „Brătienii în istoria României", pe care îl organizăm anual. Nu numai că instituţia noastră poartă numele acestei familii exponenţiale în istorie, dar ne şi desfăşurăm activitatea în Vila Florica, un loc sacru pentru neamul românesc, iar în 2006 această manifestare va fi dedicată lui Constantin (Dinu) Brătianu, omul şi politicianul, cu ocazia împlinirii a 140 de ani de la naşterea sa. De asemenea, Expoziţia Naţională de icoane „Rugămu-ne Ţie" are un loc aparte în inima mea.

MARIUS CHIVA